

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ETT FRAMTIDSLÖFTE
(SCEN UR FILMEN KARL FREDRIK)

morgonbris

A p r i l
Pris 25 öre

NYTT INITIATIV—MORGONBRISCIRKLAR

I Malmö har Morgonbris huvudkommissionärer satt igång med en Morgonbriscirkel. Härövan ses den i ivrigt arbete vid ett av sina två gånger i månaden återkommande sammanträden. "Ännu har cirkeln inte hunnit ha så många möten men alla äro så begeistrade för densamma, rapporterar Lilli Ohlsson och fortsätter. Vi diskutera och ventilerar tidningens olika artiklar och eventuellt komma vi att taga initiativ i de respektive artiklarnas syften. Vidare arbeta vi givetvis för Morgonbris spridning, men inte bara så att den finns att köpa på möten och liknande platser utan vi hyser planer på att göra propaganda för den på mångahanda sätt. Liknande cirklar väntas komma till stånd på flera platser i Skånedistriktet. Och av allt att döma torde de komma att bli av ett mycket stort värde."

Hertha Svensson: Som ni väl redan vet ha vi startat en Morgonbriscirkel i vår klubb. Morgonbris var härlig denna gången; den måste vara höglitterär ibland — Diktonius och Jändel. Förra numret gick till djupet av våra kvinnors hjärtan.

V. K., Lotorp: Undertecknad har i en följd av år läst Morgonbris, och finner den vara gedigen och innehållsrik. Den klarlägger tankar och spörsmål sakligt och vederhäftigt. Jag vill formulera min uppfattning om den sålunda: Morgonbris kommer som en frisk fläkt över vardagens gråa enahanda. Den rensar upp gamla intryck och stämningar och försätter sinnet i en ljusare, friare atmosfär. För min personliga del finner jag den vara ett stilistiskt mästerverk. Jag tillbringar min dagliga tillvaro innanför disken i en manufakturaffär på landet. Den ena dagen är den andra lik. Arbetet blir slentrianmässigt och enahanda. Men man bör naturligtvis vara glad för det man har en plats i dessa svåra depressionstider, då så många människor gå utan arbete. Alltnog behöver man en motvikt till det gamla slitet och jäktet, och då är just Morgonbris en sådan där bra motvikt, ja den kommer som en kär, efterlängtnad vän.

Jag är endast en enkel, olärd arbetarekvinna med vanlig enkel folkskolebildning. Men eftersom Morgonbris uppmanat sina läsare att lätta sitt hjärta, griper jag tillfället. Jag förblir Morgonbris tillgiven, och önskar den framgång i fortsättningen.

Mathilda Pettersson, Malmö: Vi äro så glada för vår tidning, så stolta över dess innehåll, så att vi önskar att alla människor skola få del av densamma.

Linnéa Fröjd, Orrefors: Det är alltid med stor iver jag motser Morgonbris ankomst. I mina ögon är det den bästa och för oss kvinnor den absolut nödvändigaste tidningen, och det precis som den är. För mig skulle den förlora i värde, om vi där skulle få ett par noveller varje gång med mer eller mindre kärlek i. Nej, snälla Red., låt den alltid få behålla sin höga konstnärliga halt och den varma underton av mänsklighet, som vi utläsa på varje sida. Det behovet vi nog ha lite var efter vacker romantisk kärlek, få vi väl se till att få mättat på annat håll.

Morgonbris skall alltid för oss, vara som en vacker vit lilja, dess innehåll skall alltid verka upplyftande och förädlade, egga oss och hjälpa oss vidare i kampen för vårt och mänsklighetens bästa.

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR

Sveriges

socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR och ANSVARIG

UTGIVARE: Kaj Andersson.

EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION

Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM

Tel. 18882 och 18886. + POSTGIRO

N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.

3:—; lösnnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

ANNONSPRIS:

Före och i text 60 öre per mm.

Efter text 50 " " "

Sista sidan (offsettryck):

1/4 sida kr. 450:—.

Innersida kr. 390:—.

1/2 sida kr. 225:—.

kontantköp

ger

frihet

konsum

FACKFÖRENINGSS RÖRELSEN

REDAKTÖR:
SIGFRID HANSSON

Kostar pr år kronor 6: 15,
pr halvår . . . kronor 3: 15.
Prenumeration kan verk-
ställas genom postverket
eller direkt hos utgivaren
LANDSSEKRETARIATET
Barnhusgat. 18, Stockholm

DEN SVENSKA LANDSORGANISATIONENS VECKOTIDSKRIFT

KONSTNÄRLIGA GRAVVÅRDAR A.-B. Bröderna Flinks Granitstenhuggeri, Västervik

Sveriges största och ledande gravvårdsfirma. Grundad 1881

Vårsåsongen har börjat!

DAGLIGEN SERVERAS

LUNCH · MIDDAG · SUPÉ

SPEIELLT REK. VÅR

FAMILJEMIDDAG

Allmänt smörgåsbord med små-
varmt samt varmrätt och dessert.

Kronor 2:50

Populärkonsert från kl. 5,30 Dansmusiken börjar kl. 9 em.

STRÖMSBORG

Beställningstelefoner: 10 20 13 och 10 20 14

Musik — Fest — Leningrad 20—30 maj 1934

Mellan den 20—30 maj avhålls i Leningrad utom-
ordentliga musikfestligheter. Programmet är syn-
nerligen rikhaltigt och upptager såväl klassisk musik
som verk av sovjet-ryska kompositörer. Den be-
kante violinvirtuosen Jascha Heifetz (USA)
och de mest framstående ryska solisterna medverka.

Konserterna äga rum i Leningrads största konsert-
salonger, Vinterpalatset och Eremitage, och även i
Kinesiska Teatern — Djetskoje Selo.

Utom musikfestligheterna företagas rundturer i
staden, besök i kulturella och sociala institutioner

Priset för tio dagars uppehåll i Leningrad, inklu-
derande hotellrum, mat, visumkostnader och guide
samt genomförande av uppställt program från

224:— kr.

Närmare upplysningar i alla resebyråer och
INTOURIST. Norrmalmstorg 1. Tel. 23 36 40.

Kvinnor och män Köper kläder bäst

i

K O O P E R A T I V A S K R Ä D D E R I E T

VALLINGATAN 31 * TEL. 23 40 95

HERR- OCH DAMSKRÄDDERI
SAMT FINARE KONFEKTION

Växande skaror

försäkra mot faror

6.000 försäkringar	1908
200.000 "	1920
700.000 "	1933

i kooperationens försäkringsanstalter

FOLKET SAMARBETE

H E M M E T

skall vara sådant och ligga så att såväl far och mor som barnen där finna den sanna vilan och den sanna hemkänslan. Hemmet skall ligga i gemenskap med naturen och där insupa sol för att i sin tur kunna sprida solsken
LÄGG HEMMET PÅ STUVSTA

Ni ångrar Er inte. Vänd Eder med förtroende till

Firma T. Delin

Kungsgatan 35. Stockholm. Tel. 11 0884, 11 0894

PRÖVA LYCKAN

och Ni kan vinna 10.000:— kronor i Svenska Statens premieobligationer för endast 1 kr.

Köp lotter i Arbetarekvinnornas Semesterhems-Tombolalotteri, beviljat av Kungl. Maj:t till förmån för dess Semesterhemsförnings verksamhet för hjälp och vila åt sjuka och medellösa kvinnor.

5.000 VINSTER

- Första vinsten: Svenska Statens Premieobligationer Kr. 10.000:—
 Andra vinsten: Gedigen valfri möbel " 2.000:—
 Tredje vinsten: Piano, päronträ eller mattpolerad björk efter vinnarens val " 1.575:—
 Fjärde vinsten: Husqvarna motorcykel, modell SV " 1.200:—
 Ett flertal vinster å 500, 400, 300, 200, 100, 50 och 10 kr.
 Ingen vinst under 5 kr.
 Sammanlagt vinstvärde 50.000:— kr.

OBS.! Nitdragning med 6.000:— kronor i vinster.

- Första nitvinst: Svenska Statens Premieobligationer Kr. 2.000:—
 Andra nitvinst: Till ett värde av " 1.500:—
 Tredje nitvinst: Till ett värde av " 300:—
 Flera nitvinster å presentkort å 200, 100, 50 och 5 kr.

Lottpriset är endast 1 kr. — Den intet vågar den intet vinner.
PRÖVA LYCKAN! REKVIKERA LOTTER I DAG!

FRAN ARBETAREKVINNORNAS SEMESTERHEMS-TOMBOLALOTTERI,

Västmannagatan 1, ö. g., Stockholm

rekvireras mot postförskott st. lotter å 1: kr. plus porto.
 Vid rekvisition av minst 10 st. lotter lämnas 10 procents rabatt.
 den 1934

Namn:
 Titel:
 Postadress:
 (Skriv tydligt.)

(Morgonbris.)

Barnen
vill ha mer

Kellogg's

De äro alltid redo att be om mer Kellogg's Corn Flakes. Det är festande bara att se dessa färska, fräsiga majsflingor hällas upp från paketet i tallriken. Tillsätt litet kall mjölk eller grädde, och Ni har genast färdig den härligaste rätt man kan tänka sig. Hela familjen tycker om Kellogg's Corn Flakes. Far, som behöver något närande till lunchen, — Mor som ofta har för brått att laga matt mitt på dagen, — ungdomarna, som måste ha något lättsmält till kvälls- vard — det befordrar en lugn sömn.

Tag hem ett paket Kellogg's i dag. Er handlande har dem. Obs.! vita paket med Kellogg's namnteckning i rött

Kellogg's
CORN FLAKES

HOS JÄMTLANDS- KAMRATERNA

De kamrater som bo på sydligare breddgrader och i tätare befolkade län, torde ha en i vissa avseenden dunkel uppfattning om hur arbetet för oss häruppe i fjällvärlden ställer sig. För att i någon mån klarlägga begreppen vill jag på uppmaning av allas vår Kaj försöka ge några glimtar härom. Vi äro ju inte så många till antalet och svårt ha vi att träffas så ofta, men vi göra det lilla vi kunna och göra det villigt och glatt och så hoppas vi på en ljusare framtid och större förståelse för vår strävan både inom och utom partiet.

Vi ha nu inom länet 13 kvinnoklubbar, och den största av dem är som sig ju bör Östersunds med omkring 100 medlemmar. I fråga om arbetet ligga dock flera av de andra klubbarna lika högt. För oss, som stå i ledningen för distriktet, är det en verklig glädje många gånger att se hur kamraterna med ytterst små resurser kunna med enighet och intresse både arbeta på sin egen skolning och hjälpa till i det övriga organisationsarbetet.

Som exempel ha vi en liten klubb i Stugun på 11 medlemmar som för varje möte under förra året valde någon ibland sig som läste ett kortare stycke ur kommunal-lagarna, vilket sedan diskuterades. Alla äro fattiga skogsarbetarhustrur, vars män långa tider varit arbetslösa och då arbete finnes

komma upp till en inkomst av 6—700 kr. pr. år.

I Handöl ha vi en klubb med 25 medlemmar mitt uppe på fjället. Ingen väg närmare än järnvägen i Enafor, dit det är 7 km. För att komma dit måste Enaälven passeras, och för några år sedan, då ett par ombud från samhällets ungdomsklubb skulle bevista sin distriktskonferens i Östersund under påsk, så måste de simmande i isvattnet ta sig över älven. Ekonomiskt ha dock människorna däruppe ganska bra, emedan täljstensfabriken gått för fullt hela tiden.

Handöls täljstenskaminer känna nog alla till, och då ni se någon sådan (kanske många av våra kamrater ha själva) så tänk på att vi ha 25 förbundskamrater, som arbeta i våra idéers tjänst i Handöl.

I Järpen, där arbetet i trämassefabriken på grund av konflikt legat nere i nära 2 år, lyckades vi tack vare Disa Västberg få till en klubb under internationella kvinnoveckan i fjol. Där ha vi tidigare gjort upprepade försök, sön strandat på männens avoga inställning till kvinnoanslutning. Nu tyckas de dock ha kommit på bättre tankar. Resultatet blev en klubb som nu räknar 43 medlemmar. Den senaste stora anledningen till glädje är den nya klubben i Sveg, som bildades den 31 jan. med 41 medlemmar. Sveg har varit en av länets mest hårdarbetade platser, då det gällt allt organisationsarbete. Vi ha faktiskt arbetat i sju år på att få denna klubb till stånd, men om fortsättningen håller vad början nu lovat, så ha vi inte arbetat förgäves. Att gå in på att referera klubbarnas arbete skulle ta allt för stort utrymme i anspråk, men ett par saker vill jag ändå nämna som ett bevis för att deras verksamhet inte är så alldeles betydelselöst ur samhällsynpunkt heller. I Brunflo kommun har tandvård i skolorna framtvingats genom kvinnoklubben och i Kälarne har man kvinnoklubben att tacka för att man inte fortfarande vandrar i mörkret utan nu har gatubelysning i samhället.

Största nyttan med arbetet anser dock jag vara att kvinnorna genom sina sammanslutningar få en vidgad synkrets och lär sig se med vaknare ögon på tidens frågor, än de ha möjlighet till i sitt dagliga isolerade liv.

Den största svårigheten i arbetet häruppe är ju de stora avstånden och folkets fattigdom. Den senare saken är kanske inte mycket bättre i vissa andra delar av landet heller, men isoleringen blir ju större dess längre avstånden till andra kamrater äro.

Det finnes en hel del platser i länet, där man borde ha klubbar, men det fordras mycket arbete, tid och pengar. Vi ha för att nämna ett exempel Gäddede och flera större byar i norra Jämtland, men tre dagar åtgå för att kunna med ordinarie kommunikationer från Östersund och tillbaka hålla ett möte där. Till Sveg dit jag gjorde två resor för att få till stånd klubben, tar det drygt 5 timmar att resa, och klubbens tillblivelse krävde således över 20 timmars järnvägsresa vid starten.

Allt detta har jag dock inte önskat säga för att få beklaganden från kamrater i övriga landet, utan endast därmed avsett en ringa ursäkt för att vi inte kunna utföra så mycket arbete som vi skulle önska. Hela raden av kamrater vi haft här, som turnerat åt oss kunna nog bekräfta, att vi inte äro allt för pessimistiska. Disa Västberg och Hulda Flood känna om några till vårt på flera områden karga men ändock stor-slagna och vackra Jämtland.

Olga ANDERSSON

SPARADE ÖREN

— vad betyda de mot barnens hälsa!

När Ni ser barnens tindrande ögon, då känner Ni Er rikligen belönad för alla Edra kära omsorger.

Men glöm inte att Ni har ännu en gåva att ge, en gåva som sprider glädje och lycka livet igenom. Det är en strålande hälsa grundlagd i barnaåren. Ni har möjligheten att ge Edra barn den gåvan.

Läkarna framhålla, hur ovärderliga smörets vitaminer äro, för barnen i all synnerhet. I ett kg. smör ingår näringen från tjugofem kg. god mjölk — Ni förstår själv vilket oersättligt hälsotillskott det är att dagligen använda smör

Merkostnaden är så obetydlig. Men, varför kalkylera, då det gäller barnens hälsa och framtida lycka!

Hur är gemenskapskänslan mellan arbetaren och hans hustru i de flesta fall? Håller hon sig inte alltfjämt isolerad i sitt kök eller har hon gjort gemensam sak med den nya husmoderstyp, som är på marsch, "husmodern som inte bara nöjer sig med att kunna sina sysslor utan också ställer stolta och förpliktande krav på det andliga husmoderskapet, husmodern, som trots sitt hushållsarbete inom hemmets fyra väggar är vaken för världen utanför, som är sina barns hjälpande och ledande försyn och hemmets rogivande medelpunkt"?

Hur dela föräldrarna sina intressen med barnen?

Läs artiklarna härom i detta nummer!

MÖDRAR, VAR STÅ EDRA SÖNER?

"Kamrater! Jag har vakat i natt. Likvaka skulle jag kunna säga. Ty så känner jag mig, och mina tårar vill aldrig upphöra. Så förfärligt känner jag alltsammans! Varje dag förefaller det som om jag vaknade ur en tusenårig sömn. Man blir seende, och synen är inte till fröjd. Jag har gråtit och skäms inte för det, jag gråter ännu.

Jag var med på ett diskussionsmöte som arbetarkommunen inbjudit till på uppdrag av ungdomsklubben. Som jag var ledig hade kvinnoklubben bett mig komma... Men ungdomarna och vi tala inte längre samma språk. De ha låst fast hela sin själ vid gift kvinna i statstjänst. Och de tro att arbetslöshetens problem löses med hennes avskedande. Man kan inte rucka en tum på dem. De kan inte följa en uppslagsända om man ger dem den. De kan med Göring säga: Jag tackar Gud att jag inte vet vad objektivitet är. När jag säger er, kamrater, att de unga med rödsprängda ögon stod mot mig och sa: att vi ville förvilla begreppen, då vi pekar på vad som sker... Och då man sade åt mig, att vi skapade nazister, vi som vågade hävda kvinnans rätt i dessa tider, då fattar ni vad jag såg.

Det blev så skrämmande klart att jag ryggade tillbaka. Jag var lugn i debatten och mest efteråt vid dörren, då drabbningen blev het nog.

Det sker något, som inte synes... tro mig... ute i livet.

Vad ska vi göra? Kan vi göra något? Skall denna lilla grupp statsanställda kvinnor dra oss på knä? Skall vi för olyckans undvikande lägga våra principer på vinden? Mormors lustiga ting kanske kommer att roa det nya släktet.

Jag har ofta den känslan att pojkar tänka: Gå hem och sköt ditt, det här ska vi ta hand om!

Just i går kväll visste jag precis hur Hitler fick så många kämpar då bataljen utbröt. Och allt detta är arbetslösheten skuld till. Men de vill inte tro då man säger: att då normala tider komma skola dessa saker, som diskuteras nu komma bort. "Inte så länge kvinnorna stjal mannens arbete", får man till svar."

Detta är utdrag ur ett brev, som redaktionen i dagarna fått mottaga från en av vårt partis mest populära, varmhjärtade kvinnliga agitatorer. Hon skriver från en rundturné inom ett visst konservativt distrikt, och den upplevelse hon skildrar torde säkert vara mera enastående, men inte förty bör den upkalla de socialdemokratiska kvinnorna till att söka ungdomen på dess egen mark och rakryggat och fast

hjälpa den att klara sig ur den tankeförvirring deras desperation försatt dem i, att hejda den unga handen, som är nära att slå sin egen moder, sin egen syster, sin blivande livskamrat, som är nära att tillintetgöra det enda arv, det enda men ett stolt sådant han fått sig tilldelat tack vare far och farfäders bistra kamp: erkännandet av den demokratiska tanken. "Ett socialistiskt samhälle kan ej tänkas utan kvinnornas med männen jämbördiga medborgarskap." Denna på senare tid ideligen, ideligen upprepade sats får ej bli en tom kliché. Framförallt få de socialdemokratiska kvinnorna ej göra den till ett kraftlöst halmstrå utan de måste bygga under orden med all den kunskap, all den praktiska erfarenhet, alla de starka argument, som verkligen stå att uppdriva och som sammanförda skulle bli en oemotståndlig mur kring de väsentligaste värdena inte bara i den samhälleliga gemenskapen utan även i livsgemenskapen mellan man och kvinna.

Det borde bli de svenska arbetarmödrarnas arv till sina söner och döttrar. Morgonbris har under det senaste året allt ivrigare gått in för att samla sina läsares uppmärksamhet kring problemet: det lilla samhället familjen i förhållande till utvecklingen och de allmänna politiska förhållandena. Varje dag framhäver allt tydligare nödvändigheten av en individernas bättre anpassning i detta avseende. De ovan omtalade ungdomarnas inställning är ett nytt exempel härpå. Den socialdemokratiska ungdomsrörelsen liksom partiet i sin helhet har ej hunnit med att mer än flyktigt syssla med samhällets urcell hemmet och de faktorer, som bygga upp det. Men vad är vår socialism värd, om vi lämna den utanför dörren till våra hem? Det är när vi ej göra vår livstro till ett med varje del av vår tillvaro som vi framkallar orsaker till en sådan ungdomens förblindelse att den riktar de vapen vi satt i dess händer mot oss själva. De socialdemokratiska kvinnorna äro inte de minst försunliga, därför böra de vara snabba i att söka rätta till vad som ännu går att rätta.

"Ur kulturens, ur mänsklighetens synpunkt måste vi alla — yttrade Signe Vessman i ett tal vid ett kvinnomöte i Degerfors — bemöda oss om att hemmen mera än hittills göra allt för att ungdomen skall känna sitt samband med det bästa och bärande, som deras föräldrar arbetat för. Här ligger en ofantligt stor och grundläggande uppgift för kvinnorna, särskilt för mödrarna — en uppgift till vilken vi inte behöva väljas, en uppgift som är vår rätt och vår plikt.

Arthur Henderson, nedrustningskonferensens president, har också nyligen uttalat: På ingen såsom på kvinnorna beror det om den uppväxande ungdomen skall bibringas känslan av mänsklighetens gemenskap, och läras att inse den tvingande nödvändigheten av människornas samhörighet."

Arbetarkvinnorna ha sig själva att skylla att en borgerlig journalist med fullt fog kan göra följande konstaterande: Fordran på att kvinnan må vika gör sig mest gällande bland företrädarna för de s. k. manschetttyrkena — inom vilka hon hittills fyllt sitt värv för en lön delvis vida under mannens ståndsmässiga existensminimum — mindre däremot hos familjeförsörjare inom arbetarklassen, vilka, den socialdemokratiska konservatismen till trots, med mer eller mindre välbehag se att deras fruar medverka på hushållkontots kreditsida som städ- och skurhjälp, tidningsbud och portvakter, medan de själva ligga på soffan och dra sig i väntan på att något skall ske."

Säkert äro sönerna till tidningsbuden och de s. k. hjälphustrurna de första att önska sina mödrar en bättre lott, men ändå höra vi dem inte ropa ut över gator och torg: Bort med de gifta tidningsbuden, de gifta städskorna! Varför? Därför att de veta att hemmet kan ej klaras med mindre än att mor sliter som hon gör. Men den kvinnliga kamraten i fabriken och på kontoret hon skall bort därför att hon innehar ett arbete, som man själv räknar med att kunna få om hon bara komme väck. Måhända skulle denna arbeterska kunna slippa fabriken om hennes son fick överta modern-tidningsbudets pass? Men den unga fabriksarbetarens lön är säkerligen ej så stor att den räcker att täcka behovet därhemma, i alla händelser räcker den ej så långt som mors inkomst, som går till allt utom till henne själv. Varför säger man då ej lika raskt åt lagerföreståndaren, som har två ogifta hemmaboende söner i väslavlönat arbete på kontoret, att ställa sin plats till förfogande. Han har ju fullt upp att syssla med på sitt egna hem. Och då behöver ju inte mor vika för den kvinnliga kamratens son. Exemplet på till vilka orimligheter ett förbud för gift kvinnas förvärvsarbete skulle föra kunde radas upp i all oändlighet. En enskild medlems motion i en arbetarkommun har väckt häpnad och indignation över landet, då den inte endast kräver förbud för gift kvinnas arbete utan även sådana åtgärder att förbudet ej kan kringgås. Var kvinnoklubben på platsen står i detta avseende torde inte råda något tvivelsmål om, i alla händelser understödde dess representanter vid det av Uppsala och Enköpings kvinnoklubbar i februari anordnade kamratmötet i Enköping resolut mötets bestämda protest mot angreppen på gift kvinnas arbete. I diskussionen framkom även protester mot mångsyssleriet och man hinställde till regeringen att tillse att kvinnlig sakkunskap även kom med i de eventuella utredningarna i frågan.

Vid ett i dagarna hållet möte med partiorganisationerna inom ovannämnda arbetarkommun förklarade man sig också reservationslöst för den fulla likställigheten. Glädjande var den hållning, som intogs

från ledande ungdomshåll och som styrker oss i vår förhoppning att den ovan relaterade händelsen endast var en tillfällig företeelse.

Men det saknas dock ej kvinnoröster bakom opinionen för förbudet mot gift kvinnas arbete. Gustaf Näsström påpekar i Idun att "det bör inte förnekas att samma tanke dyker upp hos massor av mödrar med arbetslösa söner (att de samtidigt ha arbetslösa döttrar förändrar icke synpunkten, ty begreppen kvinnlig arbetslöshet träder i aktion först när kvinnors utomäktenskapliga arbete blivit erkänt som en mänsklig rättighet, och det är ännu inte allmän regel). Vi ha kommit långt ifråga om likställigheten mellan samhällsklasserna, men vi ha ännu en dryg väg kvar till det stadium, då likställigheten mellan könen är en självklar sak på begåvningens och duglighetens marknad. I arbetet för en sundare framtid på den punkten bildar eliten av de självförsörjande hustrurna — det finns tyvärr marodörer även på det hållet — en krets av pionjärer, som inte på länge än kan vänta lojalt samförstånd från det maskulina samhället men som borde kunna räkna på förstäelse och stöd från de hemarbetande hustrurna, mödrar till söner och döttrar med inbördes lika rätt att bli fullvärdiga människor och medborgare."

Märk väl, detta står att läsa i den konservativa kvinnotidningen Idun.

— Ja, men det är våra söner, som är arbetslösa, vi känner deras vända under denna hemsökelse, deras stäckade handlingsiver, deras gäckade förhoppningar, invändes från arbetarmödrar. Ja, men just därför böra ni sätta in all er kraft på att inte den ena villan blir värre än den andra, och att alla de försakelser, de strider för ett demokratiskt Sverige just ni varit med om att utstå ej bli förgäves.

De kvinnliga ungdomar, som blevo i tillfälle att delta i Clartés kvinnosektions senaste sammanträde, varvid advokat Eva Andén inledde med ett anförande rubricerat Vi i samhället, hade all anledning att önska att ett större ungdomsauditorium fått vara med.

Med erfarenheter från sitt arbetsfält, familjerättsgebitet, påvisade advokat Andén hur vårt lands kvinna ännu inte är inordnad vare sig i samhället eller hemmet — nej, inte ens i hemmet, där hennes plats påstås vara så given, så grundmurad. Nej, se på lagarna! Redan den till synes oviktiga namn- och titelfråga är tillräcklig som övertygande bevis på att kvinnorna är som möbler vi flytta som vi vill i samhället. Vid ett aldrig så flyktigt studium av de familjerättsliga förhållandena i vårt land upptäcker man vilken häpnadsväckande virrighet, som råder i uppfattningen om man och kvinnas inbördes ställning.

Denna okunnighet är den enda ursäkten för att en kvinna kan begå ett sådant misstag, som den kvinnliga kooperatör i Ängby, vilken till Konsummötet i Stock-

holm motionerat om att gift kvinna såsom regel ej bör vara anställd inom Konsum. Förslaget framföres med tanke på den stora arbetslösheten bland ungdomen, och att ett stort antal ungdomar skulle erhålla sysselsättning, som gift kvinna, vilkens man har regelbunden inkomst.

Den kvinnliga motionären borde ha sett till sin egen erfarenhetskrets och hon skulle lätt ha förstått åtminstone den konsekvensen att den gifta kvinnan, som förvisas från förvärvsarbetet till hemmet här kommer att nu själv sy sina kläder och baka familjens bröd med påföljd att såväl skraddaren som bagaren får mindre arbetstillfällen.

Hela arrangemanget leder på sin höjd till att en del arbetskraft flyttas om. Detta ha även ledande socialdemokrater förstått. Generaldirektör Anders Örne har sålunda uttryckligen sagt ifrån att det enda resultatet av den föreslagna restriktionen skulle bli en omflyttning av arbetskraften.

Glädjande nog har motionären förgäves sökt andras medverkan. Förvaltningsrådet yrkar också avslag på förslaget, men i dess motivering kan utläsas åtskilligt mellan raderna.

Här heter det: Därest motionärens förslag skulle omsättas i praktiken, måste detta komma att medföra att i föreningens tjänst anställda antingen skulle bli "på överblivna kartan eller måhända på grund av ett tvingande ekonomiskt tryck ingå s. k. fri förbindelse(!)

Angående gifta kvinnors anställning i Konsum är inget särskilt avtal träffat mellan vederbörande personalorganisationer och föreningen. I praktiken har föreningen hittills tillämpat den principen, att gift kvinna får kvarstå i tjänst till dess familjeförhållandena ej längre tillåta arbete utom hemmet.

Många av dem, som på detta sätt sluta sin ordinarie anställning, ha emellertid erhållit anställning såsom extrahjälp på fredagar och lördagar."

Så långt förvaltningsrådet. Det är emellertid en allmänt känd sak att redan nu varje gift kvinnlig tjänsteman i Kooperativa förbundet avskedas så snart hon blir mor. Det är anmärkningsvärt att ett företag som bygger på de gifta kvinnornas intresse hårdare än de flesta går emot den gifta kvinnan. Men även här faller en dryg andel av ansvaret på kvinnorna själva. Vad är förklaringen till att gillesrörelsen här ej alls förmått göra sig gällande?

Socialdemokratiska partiet har ju — erinrar vidare Signe Vessman — hittills hållit klara linjer i fråga om kvinnornas lika rättigheter med männen ifråga om förvärvsarbete. Nuvarande statsministern har klart uppträtt i riksdagen härför och partiets kongress 1932 gick även in för detta. Vi hoppas att denna vår demokratiska uppfattning skall hålla även inför den nuvarande riksdagens påfrestningar.

En ungdomsklubbist om kvinnans — moderns — betydelse.

ARVET FRÅN MOR

Jag föddes till världen av en kvinna.

Hon älskade mig ännu, medan jag sov i hennes kropp. Med tårar tog hon emot mig, då jag trädde ut i ljuset.

Min moder, kvinnan, förde mig vid handen ut i mitt unga liv.

Jag fick se solen, ljuset, naturen i blom, naturens skönhet.

Jag fick lära känna människan.

Jag bländades av ljuset, jag värmdes av solen, naturen gav mig livsglädje, skönheten livstro.

Men det kom dagar, då ljuset var grått, då solen var mörk, då naturen var kall, och jag kände isande tomhet.

Då led min moder. När jag lade mitt huvud mot hennes bröst, vätte hennes tårar mitt hår. "Min son", manade hon, "solen är din vän, den skall dränka vår ondskan i ett flöde av ljus, den skall förbränna vårt hat med sina strålar. Lev med en ljus tro på livet! Lev i kärlek!"

En dag brast min moders hjärta. Hon vandrade med rosor vid sitt sargade bröst ensam ut i evighetens djupa gudomlighet.

Och jag vandrade vidare i livet. Som en stark ledstjärna står för mig min moders heliga minne.

Nu står en annan kvinna vid min sida i denna svåra tid: en kamratkvinna, en moder. Hos henne finner jag kärlek. Vid hennes barm får min längtan frid.

Du kvinna, du är stor och gudomlig! I ditt sköte växer liv, i ditt hjärta lyser sol! Hos dig blommar

L I V E T!

Valter ERIKSSON

EN LÖFTESRIK FILM

Morgonbris har hänvänt sig till vår kvinnliga filmcensor och förbundskamrat Birgit Hedström för att höra hennes i allo sakkunniga mening om den i flera avseenden löftesrika filmen Karl Fredrik.

Karl Fredrik, är utan tvekan den senaste tidens bästa svenska film. Det är med glädje man konstaterar att våra filmförfattare och regissörer vågat ge sig i kast med ett allvarligt socialt problem och att man åstadkommit en så lyckad framställning av en epok i den svenska arbetarrörelsens historia. Naturligtvis finns det luckor, där det t. ex. varit önskvärt att en erinran om storstrejken förekommit. Av allt att döma har det gällt att också göra en publikfilm, en komedi med muntrande poänger, som det brukar heta. Det är väl i det syftet Augusta, Karl Fredriks hushållerska, framställes anmärkningsvärt arrogant och okunnig om Karl Fredriks arbete och gärning. Säger demonstrelsen i stället för domänstyrelsen. Av samma anledning har väl redaktören i partitidningen gjorts något karikerad liksom den unga kvinnliga journalisten. Både i typ och ton har hon fått något av gammal, otänkbart hos den flickan med hennes 'allvarliga inställning till livet över-

Karl Fredrik och hans hustru diskutera risken av hans politiska propaganda.

huvudtaget. Borgfredstalet i sista akten verkade något sockrat ty den, som kämpar för att hävda rättvisa och människovärde — om det sedan gäller bättre statarbostäder eller andra sociala krav — måste alljämt hata sociala missförhållanden och förtryck.

Bilderna i första akten äro de starkaste, stortade, övertygande — Gud vet om inte

den lilla statarflickan med sin undran och sina frågor ändå var det mästergäst av alltsammans. Henne minns man långt efter det övriga bilden suddats ut. Hon var så äkta, så enkel och riktig. Inför henne blev det säkerligen uppenbart för många socialdemokrat hur barndomsintrycken påverkat den vuxne i inställningen till samhälle och livsproblem. (Se vinjettbilden!) B. H.

ETT LYCKAT SAMGAENDE

Den enquête som Morgonbris blev i tillfälle att föranstalta bland hustrurna till Järnvägsmannaförbundets medlemmar gav uppslaget till en fortsatt samverkan, som borde vinna efterföljd allrahelst efter den ståtliga upptakten med det av kvinnoförbundet och järnvägsmannaförbundets stockholmsavdelningar tillsammans nyligen anordnade upplysningsmötet i Konserthusets lilla sal. Här märktes som talare inga mer eller mindre än partisekreteraren Hulda Flood och handelsminister F. Ekman. Statsrådet Ekman tecknade tidsläget på det politiska och ekonomiska området. Han yttrade bl. a.:

Även i vårt land ha vi fått kännning av vägsvallet från diktaturländerna och det är särskilt vissa grupper bland medborgarna man söker värva för diktaturtankarna. Bl. a. vänder man sig till de tusen och åter tusen medborgare, som på grund av ett oförnuftigt produktionssystem tvingats ut i arbetslöshet, svält och elände. Det är dessa stora skaror av oförvitliga samhällsmedlemmar, som regeringen genom sitt program för skapande av arbetstillfällen vill hjälpa. Även om en viss ljusning inträtt på arbetsmarknaden fanns det i januari i år cirka 171.000 arbetssökande i vårt land. Vi måste alltså räkna med att betydligt över 100.000 fortfarande vänta på arbete och det är därför regeringen bl. a. kräver 150 miljoner kr. till arbeten

av skilda slag. Genom dessa medel beräknas emellertid att arbeten för över 200 miljoner kr. komma att igångsättas. Men ändå kunna inte alla arbetslösa få försörjning och regeringen äskar därför 10 milj. kr. till kontantunderstöd och 2 milj. kr. till hyresbidrag.

Förslaget om 100-miljonerskrediten till Sovjet ingår även som ett led i regeringens plan på att skapa ökade arbetstillfällen. Det har redan mötts med tillfredsställelse inom vissa delar av industrin. Kritiken i den borgerliga pressen kommer säkerligen ganska snart att visa sig åtskilligt förhastad. Vi må ha vilken mening som helst om den politiska regimen i Ryssland. Vår export till detta land har minskats, men genom denna framstöt kan vår industri åter ges möjlighet till ökad avsättning och följden blir ökade arbetstillfällen för våra arbetare. Detta är regeringens syn på frågan och vi ha ingen högre önskan än att våra duktiga svenska arbetare och ingenjörer skola få tillfälle att utnyttja sin arbetskraft inom den bransch de ha skaffat sig utbildning. Regeringens övriga förslag i detta avseende ha samma syfte. Många medborgare kanske tycka att detta är en fruktansvärd miljonrullning. Guldhögarna växa emellertid i våra banker. Är det då inte riktigt att använda dessa medel till att skapa arbetstillfällen?

Ökade möjligheter till arbete för vårt folk, det är det program med vilket regeringen vill möta diktatursträvarna. De borgerliga ha dock inget annat att komma med än krav på ökade tullar och subventioner samt

attacker mot fackföreningsrörelsen. Det är bekvämt att ge fackföreningsrörelsen skulden för arbetslösheten och litet av varje. Men arbetslösheten är ju lika stor i diktaturländerna. Kraven från borgerligt håll ha dock utpräglat politisk karaktär.

Den tid vi genomleva är orosmättad. Den frihet vi ha kunna vi inte nog värdesätta. Den måste vi bevara och vi måste mera än förr intressera oss därför. Vi måste också intressera det uppväxande släktet, vi måste inpränta i våra ungdomar att mästerskap i dans eller idrott ha föga betydelse i den sociala kampen, de unga måste läras att försvara de högre värden som stå på spel.

"Skall västerlandet gå under?", var ämnet för ett föredrag som Gunnar Beskow häromdagen höll å Yrkeskvinnors klubb, i vilket han särskilt framhöll, att det till en mycket stor del beror på den skandinaviska kvinnan och hennes insats på samhällslivets olika områden om den västerländska kulturen skall blomstra, började fru Flood. Samtidigt som man i Svenska Dagbladet offentliggör en enquête med en del riksdagsmän, vilka motionerat om inskränkning i kvinnornas rätt till arbete, kan man på annan plats i tidningen läsa en del kommentarer till hr Beskows föredrag. Man citerar:

"Taga inte männen kvinnorna med i kulturlivet på dess samtliga områden blir det (Forts. sid. 26.)

VARFÖR SÄGA DET RIKTIGA PÅ ETT TRÅKIGT SÄTT?

NÅGRA RANDANMÄRKNINGAR TILL DEBATTEN OM DEN S. K. KOLORERADE FARAN

En viss del av veckopressen har i dagarna blivit föremål för en ganska hård kanonad av kritik. Vi åhörde den bitvis temperamentsfulla debatten i Viktoriasalen i Stockholm, där Folkbladets redaktör Henning Thylin gjorde vissa enligt vår mening riktiga invändningar i det han påvisade att denna kritik, som formulerat rubriken "den kolorerade faran" är alltför subjektiv och obestämd i sitt målsättande för att kunna användas som mall vid en gallring av veckopublikationerna. För en tidning som Morgonbris är det en smula delikat att ta till orda i en diskussion som denna, då tidningen inte gärna kan själv upphöja sig till domare över kolleger så framt de inte göra sig skyldiga till påtagliga sanningsbrott, som skada människor, vilket var fallet med det för några år sedan genom bojkott dödade skandalbladet. Det finns exempel på tidningar, som förfelat en stor uppgift just genom att låta sina dyrbara spalter till inte liten del upptas av vulgärt gnåt på andra tidningar, och det så pass att de själva fallit i gropen. Sådant kan möjligen gå för sig i en dagstidning, som knappt består till kvällen, men den periodiska publikationen, vilken man har anledning att ställa större anspråk på i fråga om ans och bestående värden, måste sikta över dagskabblet. Därför är det först de reformivrande ungdomsorganisationernas stolta förklaring att de avse att bibringa förläggarna en bättre uppfattning om publiken, som uppkallat Morgonbris att här ge ungdomarna sin välsignelse. Med stöd av våra egna erfarenheter äro vi fullt övertygade om att de svenska tidskriftsförläggarna ta grundligt miste, när de utge publikationer, som de i uppriktiga ögonblick personligen fnysa åt. De ha fel, då de ej våga åsätta sina alster en bestämd profil, då de plocka bort början och slutet och bena ut meningen i sina historier med hänsyn till att ingen skall kunna haka upp sig på dem. Deras redaktörer äro beklagansvärda, som på detta sätt måste pruta av på sig själva i ett så personligt värv som journalistik är. Dessas prestation måste bli falsk och harskrammelaktig. Var viss om att det är en ganska ingående kunskap om de bredare folklagren, som ger oss kraft att påstå att ifrågasvarande tidskriftsförläggare

skulle trissa upp sina miljonupplagor till det dubbla om de gingo in för att oförbehållsamt och äkta skildra det verkliga livet. Den sanna barnbilden skulle göra mycket större succes än Nermanbabyn med Garboögonhår redan i vaggan. För den senare stanna de flesta modershjertan med utropet; O, så söt! men sekunden efter är den säkert bortglömd av de flesta. Den sanna barnbilden däremot föranleder ofta livliga meningsutbyten. Den ena betraktaren upptäcker engelska sjukan, skabb, fädernas missgärningar etc. hos samma bild som hänför en annan så att han aldrig kan se sig mätt på den. Mellan dessa två ytterligheter svänga meningarna även inför det mest fulländade, men var säker om att vare sig den ena eller den andra av dessa två glömmen den bilden i brådrasket. Vi skulle kunna anföra många slående exempel härpå.

Vid de vaga försök vederbörande tidskriftsförläggare gjort för att bryta mot sin schablon ha de varit för otåliga. När de sett ett eller på sin höjd två nummer gå ner i upplagan efter förändringen ha de genast svängt tillbaka och därmed gått miste om tjusningen i att konstatera hur de bortskrämda i alla fall kommit varsam men säkert åter med nymornad uppsyn.

Mer eller mindre omedvetet trängtar svenska folket sedan flera år tillbaka efter något nytt och friskt i tidningsväg. Ännu har ingen förmått upptäcka stjärnan. Men förläggaren med ekonomiska resurser skulle ganska lätt kunna skapa fram tidningen över alla tidningar. Han får bara akta sig för att agera världsförbättrare, att vara för skolmästaraktig, för upphöjd, för litterär, att vara någonting för mycket. Hans tidning skall helt enkelt vara en ren prisma, som reflekterar alla det mänskliga livets nyanser — utan choser, utan förfalskningar, utan plus och minus. Får redaktörens förstånd, goda hjärta och intuition — denna journalistens osvikliga slagruta — ha sin hand med i spelet är garantin given att proportionerna bli väl avvägda.

Undertecknad blev för några år sedan i tillfälle att på närmare håll åse starten av en tidning, som tog sikte på åtminstone något av detta. Startnumren voro tämligen enkla, men sällan har väl en tidning hälsats med en sådan entusiasm från folket runtom i bygderna. Sympatierna flödade in över redaktionen i form av blommor och brev, vilket allt försatte medarbetarna i ett nästan exalterat tillstånd. Det förtog dem faktiskt kraften denna hela folkgrupps i ett nu uppenbarade starka åstundan efter ny luft, nya utsikter. Hade det funnits pengar vid det tillfället och en okuvlig vilja till säker kurs och ständig stegring skulle Sverige i detta nu måhända haft ett ädelt forum ovan de partipolitiska dagsfejdena, där det sannolikt varit möjligt att konfrontera

de olika samhällsgrupperna med varandra och ökat deras inbördes förståelse.

Morgonbris återgav i förra numret en del brev från läsekretsen. Säkerligen är Morgonbris långt ifrån den enda tidning, som röner en sådan uppmuntran. Just därför visa vi upp dessa citat som belägg på vad vi sagt härovan: Den tidningsläsande publiken är inte den tidskriftsförläggarna tro. Den socialdemokratiska veckotidningen Folkbladet startades för några år sedan med "Smälningen" i viss mån som mönster. Det visade sig vara ett misstag. Publiken har hunnit förbi tidningar av denna typ. Den är numera för primitiv till språk och utstyrsel Vi äro förvissade om att Folkbladet i sin nya värdigare form, där även det skönlitterära inslaget är valt — om också ibland indirekt — med hänsyn till tidningens propagandauppgift, skall röna en helt annan framgång och i och med detta även ådagalägga riktigheten i vårt påstående om den felvärderade publiksmaken.

I den från Tiden Norsk Forlag, Oslo, nyligen utkomna boken Den største høttaler og fem andre aktuelle problemer skriver den unge danske folkhögskoleläraren Arne Sørensen: Det gagnar nog inte stort att söka reglera pressens inte alltid positiva inflytande genom restriktioner. Förhållandena bli inte bättre genom att man försöker skapa en opinion för att göra tidningarna mera "tråkiga". Man måste ge journalisterna det erkännandet att de upparbetat ett stycke utomordentlig publikationsteknik som heter den moderna tidningen.

Därför är det säkert intet annat att göra än att vara uppmärksam på de två sakerna, pressens fenomenala nyhetsteknik och dess publikbestämmande inställning och som ett positivt resultat av detta konstatera att det, som inte är sensationer, bör även få sin chans i den direkt reklamässiga framställningen. Jag siktar inte här till förflockning och ytlighet, utan jag menar att det inte finns någon anledning varför det som är riktigt och av värde skall sägas på ett tråkigare sätt än det betydelselösa och sensationella. De verkligt kulturskapande grupperna äro inte betjänta av att

(Forts. sid. 27.)

Socialstyrelsen har av Kungl. Maj:it erhållit i uppdrag att i samråd med de inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning rörande arbetsförhållandena inom det husliga arbetet verkställa en statistisk undersökning av hembiträdenas arbets- och anställningsvillkor m. m. inom vissa efter representativa grunder utvalda orter.

Syftemålet med denna undersökning, som nyligen igångsatts och som är den första av officiell natur i vårt land, är att söka erhålla en så verklighetstrogen och allsidig bild som möjligt av arbetsförhållandena på det husliga arbetets område inom olika delar av landet. Noggrann kännedom om de faktiska förhållandena torde få anses vara en oundgänglig förutsättning för att kunna vidtaga verksamma åtgärder för åstadkommande av bättre tillgång på intresserad och välutbildad arbetskraft inom det husliga arbetet och för höjande av yrkets sociala anseende. Men kännedom om, hur arbetet för närvarande är ordnat

I TJÄNST HOS SVENSKA HUSMÖDRAR

i hemmen, kan man knappast erhålla på annat sätt än genom att fråga husmödrarna och hembiträdena själva.

De för undersökningen avsedda frågeformulären, vilka utarbetats inom socialstyrelsen i samråd med nyssnämnda sakkunniga, utgöras av ett formulär för husmödrar (form. A) och ett för hembiträden (form. B). Dessa, vilka äro i huvudsak likalydande, uppta frågor avseende att klarlägga de arbetsförhållanden, som råda i ett visst hushåll. Det frågas sålunda efter hembiträdets ålder, utbildning, anställning och tid i yrket, hennes löne- och bostadsförhållanden, hur arbetstiden och fritiden är ordnad, om semesterledighet och vård vid sjukdom m. m.

Beträffande enqüäten bland hembiträdena har medverkan i första rummet utlovats av hembiträdesföreningarna i de åtta större städer, där sådana föreningar nu finnas,

men biträde har även ställts i utsikt från en del andra fackorganisationer och Socialdemokratiska kvinnoförbundet. För att nå hembiträden inom andra kretsar än de nu nämnda hyser man förhoppning om att få påräkna bistånd av de på ett flertal av undersökningsorterna verksamma kristliga föreningarna av unga kvinnor.

Genom att på detta sätt kombinera individuella uppgifter med mera allmänna uttalanden och låta förhållanden och uppfattningar inom olika orter och samhällsgrupper komma till sin rätt hyser man förhoppning om att kunna åstadkomma en fyllig och tillförlitlig bild av arbetsförhållandena på det husliga arbetets område i vårt land. I väntan på resultatet härav skisserar här nedan för Morgonbris läsare en på området insiktsfull socialdemokratisk journalist den rådande situationen inom hembiträdeskåren.

omfatta cirka 300.000 arbeterskor, än i dag kan vara så gott som helt och hållet oorganiserad?

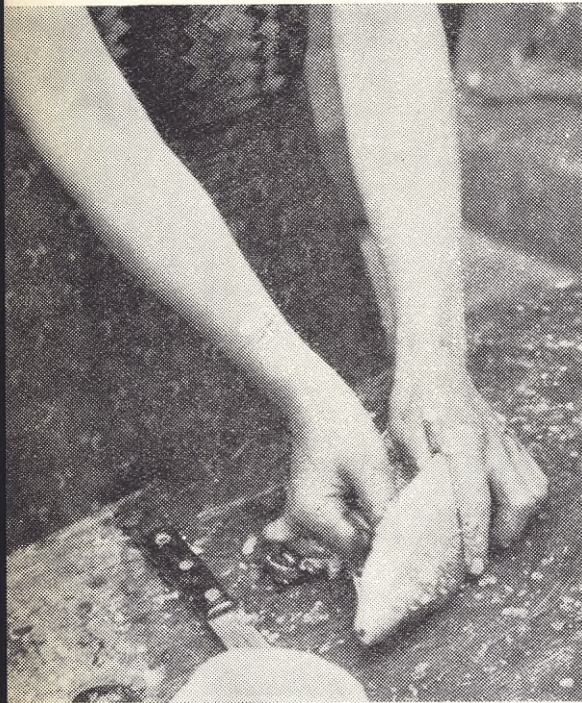
I mer än femtio år har arbetarklassen genom gemensam kamp framgångsrikt lyckats samla den övervägande massan av landets arbetande befolkning i starka fackliga och politiska sammanslutningar. Tillkomsten av varje litet yrkesförbund har betydligt ökat styrka, ökad slagkraft för arbetarrörelsen i dess helhet. Ändå ha Sveriges arbetare under detta halva sekel inte vunnit sitt mål: samhällets omgestaltning efter socialistiskt mönster. De ha fått nöja sig med att komma det nära — för att nu stå målet närmare än någonsin. Men, och här inställer sig ett tvivel, vem vet, om inte den vägsträcka, som nu är kvar, kan bli den drygaste att gå. Har då Sveriges arbetarklass råd att låta 300.000 kvinnor vara oorganiserade, oupplysta, underkuvade?

Det är en rent otrolig naivitet, som man på sina håll kan möta, när det gäller männens inställning till hembiträdeskåren. Och detta mycket, mycket ofta hos var på sitt område, arbetarkommunen, fackföreningen eller ungdomsklubben, duktiga och vidsynta karlar. Man kan föra saken på tal bland arbets- och föreningskamrater, som man lärt sig värdera — och finna, att de aldrig tänkt sig in i de missförhållanden kvinnorna inom det husliga arbetet ha att dras med. En del ana det inte ens, andra ta det som en helt naturlig sak, något som skall så vara och som det skulle vara dumt att spilla tid på att söka ändra. Att fadern, som arbetar på verkstad, och sonen, som sitter på kontor, att de äro misslottade och böra ha sin ställning åtskilligt förbättrad, det är man överens om. Det är självklart, det står utanför allt resonemang. Men att dottern, som är "ensamjungfru", skulle ha något att beklaga sig över — nej, fattas bara!

Att belysa hembiträdenas arbetsförhållanden ligger egentligen utanför ramen av denna lilla artikel. Det är rena godtycket, som de allra flesta hembiträden äro utlämnade åt. Trånga och ohygieniska bostäder,

lång och oordnad arbetstid, moralpredikningar i stället för söndagsledighet, inkomstfri semester och en lön, som nätt och jämnt räcker till det nödvändigaste — se där en provkarta på de "förmåner", som i vanligaste fall bjudes ett hembiträde. Om nu inte rätten att bli avskedad utan föregående uppsägning och att bli sjuk utan att få sjukersättning skall räknas till förmånerna. Naturligtvis äro inte alla anställningar inom det husliga arbetet sådana. Det finns, glädjande nog, även bland husmödrarna kvinnor som förstå att uppskatta en arbetsprestation till dess rätta värde. Det är, gudskelov, inte alla hembiträden, som ha orsak att klaga. Men låt oss inte glömma, att dessa avundsvärda äro ett ringa fåtal, de andra de ojämförligt flesta.

Vi som själva ha vår reglerade fritid och som regel en relativt kort arbetsdag, vi tänka sällan på, hur det är att få stå i och stöka från kl. sju på morgnarna till tio och elva på kvällarna, som många hembiträden nu få göra. Hur skall det med en sådan normal-arbetstid bli tid över till stärkande promenader, till läsning eller till förströelser. Bortsett nu från att — som en undersökning förra våren visade — vart tredje hembiträde inte har någon frikväll alls i veckan? Vill man göra sig besväret att gå igenom medlemsmatriklarna för våra kvinnoklubbar, ungdomsklubbar och nykterhetsföreningar, skall man finna, att inslaget av hembiträden är ytterst obetydligt. De ha helt enkelt inte tid att vara med i föreningsarbetet. Ofta inte heller råd. Och den som möjligen söker föra hembiträdena in i studiearbetet, skall snart göra den erfarenheten att detta stöter på nära nog oöverstigliga svårigheter. Det är inte bara tid, som här fattas. Det är också lust — lust och förmåga att efter en arbetsdag, som särskilt för den unga flickan kan var fysiskt synnerligen påfrestande, hänge sig åt intellektuell självfostran. Tung i huvudet och trött i alla lemmar — är det så underligt, om "Hela världen" ter sig mera lockande än cirkelledarens studieuppgift?

HUR LÅNGE? KATTERSKA FUNDERINGAR KRING ETT TIDSPROBLEM

I soffhörnet mitt emot mig sitter en lustig liten dam. En docka, modellerad och ekiperad som en ung flicka, vars värld är det husliga stökets. En originell julpresent, som kommit till mig, därför att jag ibland gjort små försök att ta mig an hembiträdenas sak. Och när hon nu sitter där och fixerar mig, tycker jag nästan det ser ut som om hon ville ha sagt:

Hur länge skall mina systrar bland er människor bli behandlade som nu? Hur länge skall de vara samhällets styvbarn? Ni arbetare är ju alla deras kamrater. Hur länge skall tålmodet räcka?

Ja, hur länge?

Vad vi ändå, när allt kommer omkring, innerst inne äro konservativa. Och inkonsekventa. Ty hur kunde det annars vara möjligt, att en yrkesgrupp, som uppges

Hembiträdena äro ett tåligt släkte. De ha i alla tider fostrats till undergivenhet. De ha aldrig kommit sig för med att revoltera. Och det är väl tvivel underkastat, om de under de närmaste decennierna komma att göra det. Såvida inte den övriga arbetarklassen innan dess vaknat!

Men organisera hembiträdena! Är det inte en galen idé! Det är väl ändå att ta sig vatten över huvudet?

Det är säkert ingen lätt uppgift, detta organisationsarbete. Det ger inga glänsande resultat i en handvändning. Det skänker inte ära och berömmelse. Det är det mest tålmodsprövande av allt. Men det är inte omöjligt! Sedan Stockholms hembiträdesförening — Stockholms tjänarinneförening som den då kallades — 1904 bildades, ha ett 25-tal liknande föreningar kommit till och somnat av igen av brist på intresse och måhända också — ans och vård. Ty t. o. m. arbetarpressen har i det längsta ställt sig likgiltigt och oförstående för rörelsen. Under de senaste två åren vill det dock synas som om ett omslag skulle ha skett. Organisationsarbetet har skjutit ny fart, och f. n. finnes det hembiträdesföreningar på sex à sju platser i landet. Föreningar som till synes utveckla en ganska livlig verksamhet och inte lära bli lika kortvariga som sina föregångare. 1921 gjordes ett misslyckat försök att bilda ett riksförbund av de då existerande lokalföreningarna. Nu synas möjligheterna större. I pressen skimtar en och annan artikel om "hembiträdesfrågan". Men vad viktigare är: inom de fackliga centralorganisationerna och socialdemokratiska ungdomsklubbarna — liksom på sina håll kvinnoklubbarna — tycks det som om man nu stämts mera välvillig mot tanken på att hjälpa även de i husligt arbete anställda över till en någorlunda dräglig tillvaro.

Utan tvivel är det lättare att drömma vackra framtidsdrömmar än att realisera dem. Om emellertid nu de fackliga centralorganisationerna, kvinno- och ungdomsklubbarna ute i landet på allvar inrikta sig på ett planmässigt agitations- och upplysningsarbete inom hembiträdeskåren, så tror jag, trots allt, att den vackra drömmen — ett starkt och mäktigt hembiträdesförbund — om några år skall kunna bli verklighet. Men både moraliskt och ekonomiskt stöd är förutsättningen, om det skall lyckas.

Det har ibland — kanske icke utan skäl — förefallit som om arbetarklassens — liksom borgerlighetens — intresse för hembiträdena skulle inskränka sig till valtillfällena. När en sådan misstanke överhuvudtaget kan uppstå, är inte allting som det bör vara. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har emellertid, den saken måste i detta sammanhang särskilt framhållas, visat prov på en initiativkraft och en handlingsvilja, som är värd allt erkännande. När den övriga arbetarklassen icke

ALLDELES SOM VI VUXNA VILJA BARNEN ÄLSKA OCH BLI ÄLSKADE är andemeningen i filmen *Maternelle*, som ingan bör underlåta att se. Det är en betagande skildring från en fransk barnkrubba, i folkmun kallad Trasskolan — ett samhälle i miniatyr med allt vad det kan rymma av lidanden och fröjder, kärlek och hat, grymhet och godhet. Säkert skall den förmå att väcka ökad förståelse för barnens svårigheter i de vuxnas värld. Ett flertal scener utgöra ypperliga illustrationer till den unga kvinnliga läkaren, dr Nic Hoels artikel i *Morgonbris* förra nummer och likaså till nedanstående interiör från en av huvudstadens folkskolor.

gjort någon ansats att med organisationens hjälp höja hembiträdenas sociala ställning har den socialdemokratiska riksdagsgruppen på lagstiftningens väg försökt detta.

Naturligtvis är den politiska upplysningen ytterst betydelsefull. Den saken går ej att bestrida. Ett enda exempel kan åskådliggöra detta. Vid senaste riksdagsval uppgick valdeltagandet i en av våra större städer — där socialdemokraterna mönsttrade en överväldigande väljarmajoritet — för de röstberättigade hembiträdenas vidkommande till inte fullt 36 procent. Likväl är tydligt, att en stor del av dessa röstade med de borgerliga. Här återstår verkligen ännu mycket att göra.

Hur skall det gå vid nästa val? Då kan det vara hembiträdenas röster, som ger riksdagen en borgerlig majoritet.

En sådan riktning får utvecklingen inte ta. Låt oss alla inom socialdemokratins led, när vi nu åter stå i början på ett nytt verksamhetsår, ta varann i hand på att på vårt arbetsprogram sätta dessa två punkter:

Hembiträdena åt arbetarrörelsen!
Människovärde åt hembiträdena!

Einar SVENSON

»FRÖKEN» BERÄTTAR OM SINA POJKAR I EN STOCKHOLMSSKOLA

Fröken lutar ett ögonblick huvudet i handen. Men bara ett kort ögonblick. Så rycker hon till och rätar upp sig. En fröken får inte visa sig trött, får inte sjunka ihop, inte för en enda kort minut låta viljan och spänsten slappna. Det var bara så, att klassen just nu föreföll henne som ett gungande, brusande hav. Hon höjer rösten för att höras genom sorlet och bruset.

— Tyst, inga viskningar! Vi måste försöka komma någon vart i räkningen. Låt bli det där Kalle! Kom fram och visa, Marianne!

Fröken tycker det är en hel evighet, sedan hon hade en stor klass, som kunde sitta tyst och arbeta. 35 huvud som böjdes över räkneböckerna. Pennor som raspade, ivriga, upphettade kinder. I all hemlighet måste hon erkänna, att på den tiden fick hon en och annan gång slappna av, då barnen hade s. k. tyst övning. Men dessa småttningar är väl utvalda oroselement ur skolans alla klasser. Kalle var omöjlig och Marianne var omöjlig och Bertil var omöj-

lig och Eva var omöjlig, hette det. Det blev läkarundersökning och prov med de omöjliga och de fördes samman i en problemklass eller psykopatklass eller vad man nu vill kalla det. En förunderlig anordning den moderna stora folkskolan med de tusentals barnen och de hundratals lärarna och den organiserade, sociala omvårdnaden. Där finns det möjligheter att sikta barnen och uppdelat bikupan i passande celler. Var klass är ett samhälle för sig.

Fröken kliver ned från den höga, gammaldags katedern och börjar gå från bänk till bänk. Djurtämjerska, tänker hon. Men så veknar hennes hjärta och hon skäms för sin tanke. Hon älskar i alla fall sina 16 små vilddjur. Vad är det nu som fattas dem? Alla tycks de reagera ungefär på samma sätt inför det koncentrerade, själsamlade arbetet. Deras uppmärksamhet är spridd, de äro nervösa och oroliga. Stäckars små kräk! Trafikvimlet, trängseln, oron på livets stråkväg kräver sina offer, först och främst bland de svagaste, mest skyddslösa. En liten nervrubbing här, ett olycksfall där, ett skräckkomplex, för lite sömn, för lite ro i den trånga bostaden, för lite närande föda... och några blir problembarn, psykopater, svagare, mera svårhanterliga än de andra.

När fröken stannar vid en liten parvells plats, när hon följde hans arbete med ögonen, när hon låter tystnad och trygghet strömma ut från sig själv under någon minut är det som om hon stärkte den lilla gosshanden, tvingade ögat att se ord och siffror, hjärnan att tänka igenom problemet. Hon vandrar sakta från plats till plats, tar barn efter barn i sin själs grepp och tvingar det under tyst kärleksfull påverkan, att under några ögonblick utföra arbetet, räkna talet.

— Ni skulle ha små koncentrationsövningar med Kalle, på en kvart eller så, förmanade hon i morse den lilla mamman, som kom för att tala med fröken om sin pojke. Sitt tyst bredvid honom, låt honom räkna eller skriva, bara en 10 minuter, en kvart. Det är ron och övningen som fattas honom.

Den lilla mamman såg upp på fröken med en förtvivlad blick i sina blå porslinsdockögon. Vad en sän där skolfröken ändå förstod lite. Hur skulle hon kunna ge Kalle någon ro hemma i deras kök, nu var den inneboende arbetslös också.

— Jag ska försöka, sade mamman stilla och gick sin väg.

Fröken hade sett efter henne. När hon kom tog hon henne för en springflicka från en affär eller ett kontor. Hon såg så barnslig ut i sina korta kjolar och med den lilla baskern på ena örat över Garbo-håret. Men hennes små händer var strävare och valkigare än någonsin en springflickas.

— Morsan! sa Kalle lite överlägsen. Hon var så trött i dag på morron, så jag steg upp klockan fem, fröken, å bar kring tidningarna i hennes kvarter, men så hitta jag inte riktigt, för morsan hade fått nytt kvarter, så jag kom inte hem förrän halv åtta. Sen doppa jag opp alla franska.

Kaffe och franska är för många av dessa barn alltjämt morgonmålet. Kalle ser strålade upp på fröken. Innan hon närmade sig hans bänk smög han en bit paraffin ur fickan och gjorde luggen fin. Nu står den rätt ut i pannan som ett horn och Kalle ler med hela munnen. Han har också golfbyxorna på, som han i går fick av mormor. En annan pojke i ett hus där mormor städar hade haft dem förut, men det gjorde ingenting, för det var ett par riktiga golfbyxor. Kalle är lite av snobb. — Fröken, i går sa Ledaren, du som är min bästa kamrat, sa han...

Fröken lägger sin hand på Kalles axel.

— Nu ska vi skriva, en annan timme får du berätta.

Och Kalle fortsätter att forma stela, otympliga bokstäver. Han måste skriva på sin uppsats, efter som han är. "Och vid Slussen var en staty av sjöguden. Men han var så fet, och det var bara en saga. Jag tyckte bättre om den riktige sjödykaren. Han hade en såg med sig och gick ned under vattnet för att säga pålar" — — Fröken, ve Södra bantorget höll en häst på trampa ihjäl mig, men då tog Ledaren mig å tre andra pionjärer å slängde undan oss så här — —

— Tsst, Kalle, skriv nu och stör inte dina kamrater.

Kalle har det mest outrotliga begär att ständigt meddela sig. Hans värld är pionjärerna, hans dyrkade hjälte Ledaren.

— Kamrat kallar vi honom, kamrat Leo. Ryggen kutas. Handen håller tungt och spånt om pennan. En bläckplump på det vita papperet. Med stor möda skrider uppsatsen framåt. "Inne i museet såg vi hästar och rustningar och vapen och en guld-kälke, som en kung gett åt en kejsarinna. Men det var inget blod på kungarnas svärd."

— Fröken, han sa, du som är min bästa kamrat, kan du inte skaffa nära andra kamrater te tablån.

— Evert, föreslog en röst.

— Ja, å mä i scouterna, fröken. Å då Eva rispa upp hela benet fick jag lägga första förband, berättar Evert. Jag har en farbror som är general, tillägger han med förlägen sänkt röst.

— Evert, han har två pappor!

Evert själv fnissar förläget och sänker blicken.

— Nej, Evert duger inte, säger Kalle tvärsäkert, för han skvallrar. Dessutom kan han inte gå på händerna å stå på huvut. Då ska vi göra i tablån.

— Stig kanske — —

Stig med den respektabla minen stryker linluggen ur pannan och stirrar med blå, runda ögon nästan förnärad framför sig. — Dom där, dom å inte kloka, jag var dit på deras nyårsfest. Å då stog då en farbror ve tombolan — så här långt skägg hade han, fröken, så här långt å alldeles svart. (Stig mätte ut skäggstubben på en kind, orakad i 3—4 månader.) "Å då farbror som sköter om tombolan", sa jag. "Kalla mig inte farbror, kalla mig kamrat", sa han. "Dom där, dom å inte kloka."

Stig skakar på huvudet. Han vill inte veta av ett kamratskap, som utplånar alla åldersgränser.

— Men Ledaren å kamrat, fröken, en riktig kamrat. När han var liten låg han på spritdunkar. Hans mamma var spritsmugglerska å kittla honom på fötterna, då polisen kom. Å hans pappa åkte fast i revolutionen å blev skjuten. Se'n rymde kamrat Leo hit. Han å skraddare å har en motorbåt.

Kalle blir röd och het, medan han berättar. Han märker inte, att frökens röst låter sträv och tvivlande, då hon frågar: — Berättade Ledaren det där för alla pojkarna på ett pionjarmöte?

— Neej, bara för mig. Det var den söndan vi gick ånda te Drottningholm. Jag blev så svettig så. I lägre ton tillägger Kalle, den söndan pappa hade åkt fast.

Fröken blir röd. Kalle har tidigare anförtrott henne att hans pappa sitter inne för spritsmuggling. Den riktiga kamraten räcker Kalle handen och berättar om sin egen barndoms tragik.

— Fröken, kamrat Leo å så stark. Jag brukar ta i hans muskler å kalla honom proletär, för han å så stark.

Proletär — ordet å för Kalle förbundet med bilden av ett par härligt muskulösa armar, som höjer en slägga. Proletär, det å Ledaren, kamraten, hjälten, det största och vackraste som finns.

Fröken har hört så mycket om de politiska barnorganisationernas skadegörelse. De river ned auktoritet, lydnad, tro, dygder, heter det. Men fröken vet också, att var helst i livets bullrande trafikvimmel människa möter människa, broder möter broder, kamrat räcker kamrat handen, där börjar räddningen, tron, hoppet och dygden.

Astrid FORSBERG

KOMMUNAL SEXU- ALUPPLYSNING ÖVER HELA RIKET

EN FRAMSTÄLLNING TILL REGERINGEN FRÅN DE SOCIAL- DEMOKRATISKA KVINNORNA

Sexualupplysning, pornografi, preventivlag, sterilisering — se där några ord och begrepp, som på senare år fått allt mer dominerande plats i diskussioner i pressen och s. k. intellektuella kretsar. Samtidigt emellertid leva folkets djupare lager relativt oberörda av de diskussionens små virvelstormar, som röra sig över samhällsytan. De kroppsarbetande klasserna ha i regel varken råd eller möjlighet att på egen hand inhämta önskvärd kunskap i sexuella spörsmål — om den saken ge kriminella fosterfördrivningar, alltför stora barnskaror och vittutbredda könssjukdomar bedrövt vittnesbörd! Behovet av vederhäftig och kostnadsfri upplysning i sexuella ting åt särskilt arbetarklassens kvinnor och män har länge påvisats av de socialdemokratiska kvinnorna. Senast i dagarna har Socialdemokratiska kvinnoförbundet hänvänt sig till justitieministern med en skrivelse, vari göres gällande att nu bör födelsekontrollen omhändertagas av de samhälleliga institutionerna. I Stockholm, Göteborg och Malmö ha socialdemokratiska representanter i hälsovårdsnämnderna tagit initiativ till upprättandet av kommunala sexualhygieniska upplysningsbyråer, stående under läkares kontroll.

— Det är särdeles angeläget — heter det vidare i framställningen — att denna verksamhet utvecklas efter liknande linjer och på så sätt skyddas från att bli föremål för ovederhäftiga personers vinstbegär, ja, dragas ner till rena kvacksalveriet. Vi anse det synnerligen angeläget att vederbörande

myndigheter ta upp till allvarlig prövning frågan hur en upplysningsverksamhet av ifrågakarande slag skall kunna organiseras över hela landet. Det vore måhända lämpligt att denna fråga prövades av medicinalstyrelsen i anslutning till utredningen om abortförhållandena. Då vi hoppas att en steriliseringslag blir antagen under innevarande riksdag och att preventivlagen blir föremål för ändring synes det oss ofrånkomligt att en mycket vitt utbredd vederhäftig och saklig upplysningsverksamhet i de sexuella problemen måste följa."

I detta sammanhang torde det vara av intresse för Morgonbris läsare att höra hur en kommunal byrå av ovannämnd art arbetar — t. ex. den i huvudstaden. Redan 1929 motionerade fru Wisborg i Stockholms stadsfullmäktige om anslag till en poliklinik för sexuell upplysning. En sådan kom verkligen så småningom till stånd, och nu nära fem år senare berättar doktor Gerda Kjellberg, föreståndare för »Stockholms stads sexualhygieniska poliklinik», som den högst officiella institutionen heter, om poliklinikens märkliga tillkomsthistoria och hittillsvarande arbetsresultat.

Både Göteborg och Malmö — börjar doktor Kjellberg — hade kommunala upplysningsbyråer av detta slag redan flera år, innan Stockholm i oktober 1933 öppnade egen poliklinik. Drömsmålet vad huvudstaden anbelangar berodde närmast på att utredningen lagts i händer på män av konservativt kynne, som ansågo det hela som ett tämligen obehövt påfund. Våren 1933 hade emellertid Yrkeskvinnors klubb ett sammanträde, där frågan om sexualpoliklinik blev på det livligaste ventilerad och en kommitté tillsatt att skynda på saken. Genom tidningsaktioner bl. a. i Tidevarvet stöddes förslaget ytterligare, stadsfullmäktige beviljade anslag redan i juni samma år, och på höstsidan kunde den nya polikliniken öppnas för allmänheten. Man har vid det här laget drygt fyra månaders erfarenheter, vilka till fullo bekräftat de antaganden, som på sin tid gjordes av fru Wisborg, och de förmodanden doktor Kjellberg själv haft om den blivande poliklinikens mest väsentliga uppgift. Klientelet har således — som avsett var — rekryterats i övervägande grad just ur arbetarklassen och har också visat en glädjande, ständigt stigande ökning månad för månad. Att man ännu icke på långt när nått kontakt med den stora massan är utan vidare klart, poliklinikens existens har s. a. s. inte hunnit slå rot i allmänna medvetandet än, och för närvarande hinner man stå alla rådfrågande och hjälpsökande till tjänst på de två gånger i veckan polikliniken hålles öppen. Av dem, som då besöka polikliniken, är omkring 87 % kvinnor, men även män hitta dit och söka råd för egen eller hustruns räkning. »Klientelet är genomgående allvarliga människor», säger doktor Kjellberg, »unga och gamla — från 13-åringar till

grånade män — och det är inte fråga om annat än att det för dessa är en lättnad att det finns en institution, dit de kunna vända sig med sina bekymmer.» Närmast gäller det då, att ge upplysning om tillförlitliga s. k. preventiva medel. Särskilt de gifta kvinnorna, men också ogifta för den delen, äro angelägna att säkra sig mot — av olika skäl — icke önskade havandeskap, och doktor Kjellberg betecknar det som lyckligt och synnerligen viktigt, att kvinnorna i tid fråga polikliniken till råds d. v. s. före iråkad graviditet, så att förebyggande åtgärder kunna vidtagas. Aborter är nämligen något man inte befattar sig med här. Näst preventivmedel är inte förty en konstaterad eller befarad graviditet den vanligaste orsaken till besök. Gifta och nästan lika ofta ogifta kvinnor vända sig till polikliniken just av den anledningen. De bli undersökta på den närliggande gynekologiska avdelningen, och är då havandeskapet påbörjat, finns inget annat att göra än hänvisa till sådana offentliga institutioner — barnavårdsbyrå, rättshjälpsanstalt etc. — som kunna bli den blivande modern och hennes barn till hjälp och stöd.

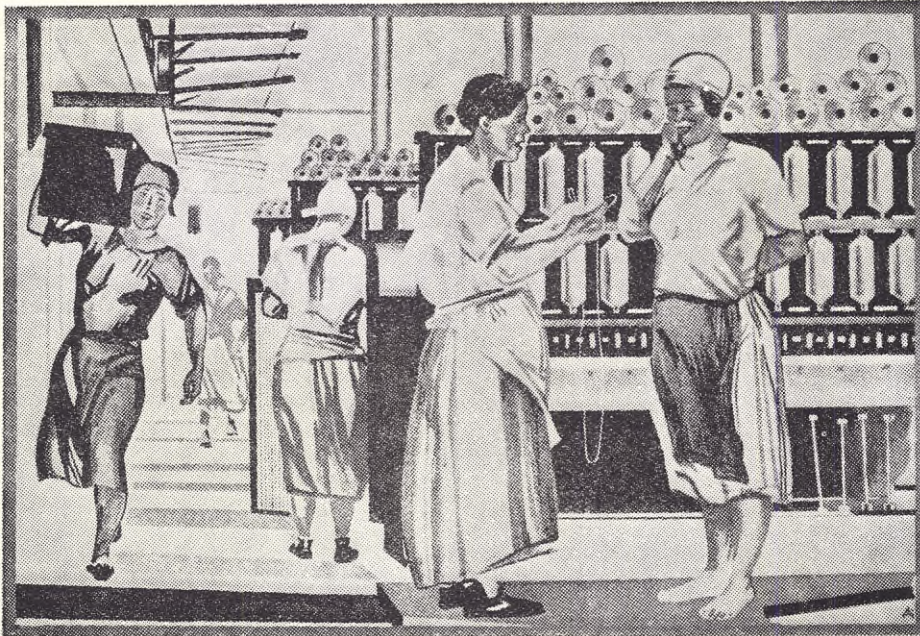
Med tanke på de kampanjer — ungdomspetitioner, åtal, pressfördomanden m. m. — som nyligen riktats mot vissa former av sexuell upplysning, våga vi framkasta en fråga, om inte också den Sexualhygieniska polikliniken blivit utsatt för sedlighetsivrande angrepp av något slag. Doktor Kjellberg bekräftar genast, att angrepp förekommit, men att de alltid berott på okunnighet om sak och fakta.

"Jag vill inte neka till", säger hon, "att speciellt ett angrepp upprört mig mycket, mest därför att det kom från läkarhåll. Det var doktor Hugo Toll, som i en recension i Svenska Läkarsällskapets officiella tidning, Hygiea, av en Hitlervetenskapsmans arbete, passade på att ge en spark åt polikliniken här. Han skrev sålunda, att Stockholms Hälsovårdsnämnd inrättat en »poliklinik för sexuell upplysning, där man skall få lära sig bedriva otukt utan risk för barn». Man har svårt att tro, att ett dylikt påstående kunnat fällas i god tro."

De kvinnliga läkarna ha också i samlad skara protesterat mot beskyllningen ifråga. De framhålla, hur behovet av sexuell upplysning, tillgänglig för de breda lagren, varit ensamt avgörande vid poliklinikens tillkomst, och hur polikliniken med vederhäftigt arbete i upplysningens tjänst haft och för framtiden ytterligare kommer att ha en ofantlig uppgift att fylla.

"Har kanske doktor Kjellberg något särskilt önskemål för framtiden,» fråga vi slutligen.

"Att polikliniken blir känd — allmänt känd — det räcker", blir det energiska svaret.

INTERIÖR FRÅN EN RYSK TEXTILFABRIK. Den ryska storindustrin sysselsätter 1,8 miljoner kvinnor. Inemot 37 procent av Sovjetunionens arbetare utgöres av kvinnor. Siffran har stigit upp till det dubbla under en tid av 2 1/2 år. Kvinnorna i produktionen blir ett av de kapitel Morgonbris Rysslandsresenärer bl. a. skola ägna uppmärksamheten åt.

Trots att vi ännu ej hunnit sända ut definitivt program och kostnadsuppgifter, ha redan en del anmälningar till Londonresan, vilken som meddelats sker omkr. 25 juni, börjat komma in. Till Rysslandsresan ha förutom kvinnoklubbister anmält sig kvinnliga partijournalister och socialt arbetande inom barn- och fattigvård. En mindre intresserad grupp ämnar fortsätta den stora resan med en 14 dagars färd till kurorterna med deras arbetarsanatorier på Krim.

Morgonbris expedition, Västmannagatan 2, tel. 11 88 82 och 11 88 86, står till tjänst med alla upplysningar om de två resorna.

V I R E S A

I skilda länder öppna arbetarkvinnorna nu sina dörrar och söka sina medsystrar ute i världen för att i gemensam marsch gå till arbetet för det socialistiska samhällets förverkligande. På Morgonbris expedition ha vi förnummit detta särskilt starkt under vårt sysslande med planerna på Morgonbrisresorna till utlandet, tack vare vilka vi redan kommit i livlig korrespondens med de utländska systerorganisationerna. Socialdemokratiska kvinnosekretariatet i Oslo har meddelat att det beslutat organisera en grupp som förenar sig med våra Rysslandsresenärer. Den 26 april far man från Oslo med nattåget till Stockholm. "Om aftenen samme dag — heter det i Arbejderkvinnen — slutter man sig sammen med de svenske kvinner og samlet foregår reisen fra Stockholm." Även från Danmark ha vi just i dagarna fått meddelande om att den danska kvinnorörelsen växer i styrka och omfattning. Man förutsätter ett samarbete även med den, och det är inte uteslutet att upptakten till detta blir en gemensam resa.

Med anledning av den storartade valsegern i London har vårt kvinnoförbund sänt följande telegram till de kvinnliga partivännerna i Europas största stad: Våra hjärtligaste lyckönskningar till den glänsande valsegern. Den inger nytt hopp i dessa dystra dagar.

Från London har redan två svar ingått. Ledaren för den socialdemokratiska kvinnorörelsen i Storbritannien och den engelska Morgonbris Labour Womans (Arbetarkvinnans) redaktör skriver:

Tack för edert telegram och de lyckönskningar som det bringade oss från de svenska kvinnorna. Givetvis betyder segern ny vilja inom arbetarrörelsen över hela landet till nya ansträngningar. Det betyder även en framstöt mot vår reaktionära regering.

Jag hoppas att när de svenska kamraterna komma till London i juni de skola bli i tillfälle att träffa samman med några av Londons stadsfullmäktige. Bland de 69 valda ledamöterna äro 17 kvinnor.

Med hälsningar och goda önskningar

Er
Mary Sutherland.

Ordföranden i den socialistiska fraktionen inom Londons stadsfullmäktige Herbert Morrison säger:

Vi äro djupt rörda av de varma lyckönskningar, som kommit oss till del från partivänner i utlandet och synnerligen från Er. Naturligtvis äro vi mycket tillfredsställda med resultatet och hoppas att det skall lända till stort gagn för folkets sak i Londons stadsfullmäktige.

Med de bästa välgångsönskningar

till er alla
Er

Herbert Morrison.

Hysa Londonkamraterna förväntningar inför det utlovade besöket av svenska kamrater, så råder bland våra kvinnor ännu större spänning. Själva mitt uppe i bostadsfrågan äro de bl. a. ivriga att på nära håll studera Englands slumproblem, som just nu är föremål för den allmänna reformivern. Enligt tidningarna syftar man till att 1.250.000 personer skola få utbyta sina nuvarande undermåliga bostäder mot fullvärdiga, att i runt tal 267.000 hus skola rivas och 285.000 nya uppföras, vilket omfattande företag beräknas komma att under fem år framåt sysselsätta 110.000 man.

MORGONBRIS TILL GÖSTA BERLINGS NEJDER

Under Stockholmsdagarna 1933 rådde ett jubel bland de flera hundra av landsortens arbetarhustrur, som här för en ringa penning många med anslag från sina organisationer blevo i tillfälle att samlas — ett jubel, som ännu ringer i våra öron och sporrar till nya ansträngningar. Här har kvinnoförbundet verkligen funnit ett osvikligt propagandamedel. Därom har inte enbart förbundsledningen vunnit klarhet utan även de lokala organisationerna. Och här följer förklaringen varför vi inte tidigare ordat om en Morgonbrisresa inom landet. I år har nämligen Värmlands läns kvinnodistrikt spontant givit ett löfte om att åtaga sig den uppgiften. Distriktet har tänkt sig inbjuda kamrater från landets alla delar till en rundresa vid midsommartiden i Gösta Berlings mångbesjungna nejder. Meddelande härom kommer att gå ut till klubbarna sedan värdinnorna i Värmlandsdistriktet hållit planerat rådslag om arrangemangen. Redan rubriken för resan är ju emellertid tillräcklig att locka en var ut på färdvägarna.

3 viktiga böcker

ANNO 1919

Hur freden gjordes av Harold Nicolson 6: 50

HITLER — EPOK ELLER EPISOD?

av J. F. Deck 6: 50

MÖTE MED TREDJE RIKET

av S. Neander-Nilsson 2: 75

BONNIERS

VÅR RÄTT OCH PLIKT

Även under februari höllos möten under rubriken "Kvinnorna inför världskrisen". I Linköping, Motala, Norrköping och Gävle talade d:r Lydia Wahlström, rektor Honorine Hermelin och fru Signe Vessman. Lokalerna voro fyllda till sista plats. Resolutionen antogs enhälligt. Som anordnare för dessa möten samarbetade upp till tretton kvinno sammanslutningar varibland märktes även de socialdemokratiska kvinoklubbarna. "För Demokrati mot Diktatur" rubricerades fem möter i Södermanland, vilka även äro att hänföra till kvinnornas antinazistpropaganda. Anordnare voro länsförbundet av Svenska Kvinnors Vänsterförbund och Socialdemokratiska kvinnodistriktet; platser Katriholm, Malmköping, Sparreholm och Flen; talare rektor Honorine Hermelin, d:r Andrea Andreen-Svedberg och fru Signe Vessman. Mötena voro välbesökta, med ett betydligt starkare inslag av män än vid tidigare möten. Resolutionen, som antogs var densamma som vid föregående möten, endast med den skillnaden att där var särskilt angivet att kvinnorna äro fast beslutna att i enlighet med demokratis grundsatser hävda sin rätt till yrkesutbildning etc.

Stataren Karl Fredrik vräkes.

(Ur filmen Karl Fredrik).

50 ÅR

Kungsholmsklubbens mångåriga kassör, Adele Bengtsson, fyllde 50 år den 14 mars och blev föremål för hjärtliga lyckönskningar. Redan i arla morgontunden infunno sig Bokbinderiarbetareförbundets styrelse, representanter för Stockholmsavdelningen, kamrater vid Ahlén och Åkerlund, styrelsen för Kungsholmens kvinno klubb, Kungsholmens fattigvårdsstyrelse samt även några styrelsekamrater från S:t Görans kvinno klubb och bringade 50-årsringen sin hyllning med blommor och presenter. Vidare under dagen kommo lyckönskningar från Kungsholms församlings förening. Firman, där Adele Bengtsson varit anställd en följd av år, överlämnade till jubilaren 4 st. Svenska statens premieobligationer. Minnesgoda vänner och släktingar hade även mött upp för att göra dagen till en högtid för vår avhållna kamrat. V. J.

LANDVINNINGAR

Agitationen bland kvinnorna har under de tre första månaderna varit ganska livlig. Sålunda ha turnéer anordnats i Blekinge, Jönköpings distrikt, Skaraborgs län, Stockholms län, Ångermanland, Östergötland och Örebro län. Inom en hel del andra distrikt ha förekommit verkningsfulla lördags- och söndagsmöten. I Göteborg pågår en ej mindre livlig agitations- och upplysningsverksamhet. Dessutom planeras agitation i Norrbotten, Västerbotten, Älvsborgs södra och Älvsborgs norra distrikt. Följande klubbar ha anslutit sig till förbundet under innevarande år: Almby, Annedals kvinno klubb i Göteborg, Arbrå, Askersund, Bålsta, Enskede västra, Fristad, Frövi, Hofors, Hunnebostrand, Immetorp, Jämsjö, Karlsborg, Klagshamn, Kopparberg, Kumla, Ljungbyhed, Lunde-Strömnäs, Lyse, Munkedal, Mölndal, Sandby, Segeltorp, Sprängsviken, Strömsfors, Strömstad, Sunnemo, Svanö, Sveg, Tibro, Vallentuna, Valskog, Viskafors, Vretstorp, Växjö-Dynäs, Åkersberga och Ödeborg.

FJÄRRAN FRÅN FESTERNAS GLANS

Ofta vid någon bankett talas det vackert om kvinnan, hemmets trofasta fé, bragdstor utan och innan. Sällan vid festerna dock talas så vackert jag tror om den kvinna, som jämt fjärran från festerna bor.

Fjärran från festernas glans, ensam med svälten och nöden, kämpande, lidande tyst, trotsar hon svårare öden, än den kvinna, som här hyllas vid strålände ramp utan att veta ett grand om sina medsystrars kamp.

Dignande under sitt ok, hoppfull, i hopplösa tider går hon i vardagens id – städse sitt leende sprider, hållande hemmet vid makt, utan en tanke på bragd, eller att hyllningens krans en gång för henne blev lagd.

Kvinnor i stugorna små! Er må vi hylla och ära, som i försakelsens tid de tyngsta offren få bära. I, som det dagliga bröd undfått i knappaste mått – men genom bittraste år ändå ha oböjda gått.

E. A. HEDIN

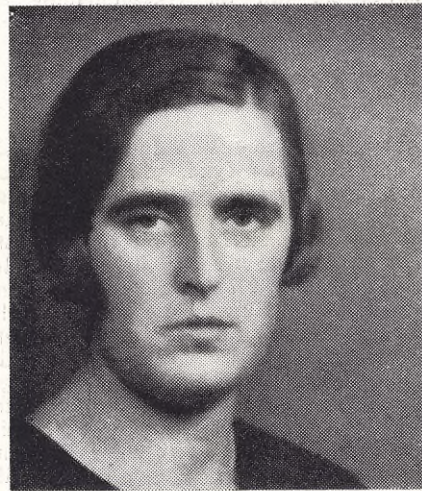

I FARS FOTSPÅR (Ur filmen om stataren Karl Fredrik)

ARBETARUNGDOMEN FÖREFALLER OFTA ROTLÖS, sakna ett andligt fäste i hemmet Familjefaderns allmänna intressen lämnas utanför hemmets dörr, de dryftas aldrig inom familjen. Hemmet blir ofta en plats, där familjens medlemmar endast äta och vila. Se där den skrämmande verklighet, som gör att många ungdom inte känner samband med den värld i vilken den vuxit upp, inte är solidarisk med de äldres ideella strävan och därtör förlorar det andliga arv, som är denna mödas resultat och skulle väcka ansvar för det kommande. Hur grundläggande fostran i hemmet är för ungdomens inställning till de problem socialdemokratien brottas med övertyga oss här fyra unga partimedlemmar.

SOCIALISTERNAS BARN FORTSÄTTA DE VERKET?

FYRA UNGDOMAR — DÖTTRAR
TILL SOCIALDEMOKRATER YTTTRA
SIG I EN AKTUELL DISKUSSION

MARGIT JANSSON, STOCKSUND

Med nöje efterkommer jag red:s uppmaning att berätta något om vad inflytandet i hemmet betydtt för min anslutning till arbetarrörelsen, detta så mycket hellre som jag därigenom hoppas kunna bidra till den i synnerhet på ungdomshåll förekommande diskussionen om den likgiltiga inställning, som de aktiva partivännernas unga söner och döttrar ofta ha till vår rörelse. Då min far var verksam som redaktör inom partiet och fackföreningsrörelsen och även min mor sedan ungdomsåren tillhört det socialdemokratiska partiet, stå redan mina tidigaste barndomsminnen i samband med arbetarrörelsen. De första intrycken få nog hänföras till rena känslöförmimmelser, omedvetna, men starka nog för att hålla sig kvar genom åren. Först med skolåldern kommer den tid, då man börjar tänka på och undra över saker och ting, och jag skulle vilja säga, att den dag som skolans portar öppnas, börjar även konflikten med samhället. Har man under de första barnåren i hemmet fått sig inpräntat vissa begrepp om rätt och sanning, så får man snart göra den

upptäckten, att dessa icke hålla sträck, då man kommer i kontakt med världen därutanför.

Jag vill icke påstå, att jag använde min tid till att alltför mycket grubbla över varför inte andra människor hade samma syn på saker och ting som mina föräldrar, varför de kunde visa förakt för det jag lärt mig att sätta högt, och varför de hängåvo sig åt beundran av sådant, som man i mitt hem ansåg förkastligt. Men jag kunde dock inte undgå att ibland ställas inför problem, som gävo mig en hel del att fundera över.

Under första delen av min skoltid, som jag tillbringade i Berlin, inföll världskrigets och de stora omvälvningarnas tid. Här i händelsernas centrum satte de politiska tilldragelserna kanske mer än på något annat håll sin prägel på skolan och undervisningen, som gick i krigets och hatets tecken. — I mitt hem var jag van vid att se människor av skilda nationaliteter mötas i vänskap och samförstånd. Hur skulle jag kunna hata en del av dem? Voro icke alla lika goda, fastän de talade skilda språk? Efter kriget kom revolutionen och statsomvälvningen, som lade makten i händerna på socialdemokratin. Män vilkas namn jag ofta hört nämnas, som delvis hörde till ofta återkommande gäster i mitt hem, sattes på framstående poster i samhället. Under skoltimmarna fick jag åhöra, hur deras namn nämndes med hän och deras verk sades vara förstörelse av det redan förut djupt olyckliga fosterlandet. Den respekt och högaktning jag i hemmet fått lära mig att man skall ha för sina lärare, fick en knäck ibland, kanske rätt så svår vid sina tillfällen.

Efter "omplanteringen till fosterjorden" och några lugna år vaknade intresset för de politiska frågorna under mitt sista skolar vid studiet av medborgarkunskap. Ehuru undervisningen bedrevs på ett i stort sett objektivt sätt, fick jag vid behandlingen av arbetarrörelsen vid vissa tillfällen en känsla av, att framställningen icke verkade fullt korrekt. Min oerfarenhet och bristande kunskap hindrade mig visserligen att på ett tillfredsställande sätt kunna klargöra, huru jag ville ha saker och ting framställda, men jag minns, att jag ibland rent spontant opponerade mig, trots att jag på förhand var dömd att misslyckas.

Vad var då naturligare än att jag ansåg mig böra söka kontakt med den rörelse, som låg mig så nära, för att lära känna den i grund och botten, och så stod jag en vacker dag i Folkets Hus som nybliven medlem av ungdomsklubben. När jag hörde de gamla kampsångerna uppstämmas, fann jag, att här icke mötte mig något nytt utan gamla välkända melodier, som påminde om barndomens dagar i samband med vajande röda fanor i glittrande solsken, och jag kände, att jag kommit rätt, kommit till den krets, där jag hörde hemma.

ROSA ÖSTBERG, FRÅN NY TIDS REDAKTION

(Ännu endast 23 år har Rosa Östberg hunnit med att vara expedient i en matvaruaffär och sömmerska på en stor konfektionsateljé, en aktiv ungdomsklubbbist och en framgångsrik deltagare i A. B. F. Sedan något år tillbaka är hon en duktig, löftesrik medarbetare i Ny Tid.)

Ja, hur tror ni att en sådan erbjudan som jag fick från Ny Tids redaktion skall verka på en flicka som egentligen inte trivs med sitt arbete och ständigt står inför möjligheten att mista det helt eller delvis? Att det känns att helt plötsligt bli erbjuden byta verksamhet och slå in på någonting som är mycket mera personligen tillfredsställande och som låter ana väldiga arbetsmöjligheter. Och när det nya är ett sådant yrke som journalistiken. Är det inte spegeln av allt liv, kontakten med allt som rör sig omkring en. Livet självt spelar till ackompanjemang av skrivmaskiner och tryckpressar. Det blottar de skuggiga och de solbelysta sidorna, glädjen och sorgen, trotsset och den resignerade undergivenheten. Alla dess strängar vibrera.

För mig är det alldeles naturligt att jag skall arbeta i arbetarnas press. Allt ifrån mina första år har jag genom far och mor stått arbetarrörelsen nära. Far brukar berätta om att jag ännu inte kunde gå själv då jag första gången hörde Branting tala. Hemma hos oss träffades ofta människor. De diskuterade

och sammanträdde, arbetarnas problem stodo alltid i förgrunden. Ofta om kvällarna voro far och mor borta på sammanträden, kommunala, kooperativa och fackliga, och då fingo vi barn snällt sköta oss själva.

Jag tror att det är en ovärderlig fördel att ha unga, förstående föräldrar. Den stränga föräldraauktoriteten har aldrig funnits hos oss. Kamratlighet och god vänskap varar mycket längre. Föräldrade fördomar har aldrig tryckt min barndom. Den bördan har tyngt ned många ungdomar, flickor i synnerhet. Då jag blivit litet äldre brukade vi diskutera böcker och gå tillsammans i studiecirklar och det förde oss ännu närmare varandra.

Vi ungdomar, som liksom har andats socialismens framtidsluft ända från barndomen, har fått ett stort och svårt arv att förvalta. Ungdomsrörelsen skolar och danar oss, vi försöka tillägna oss kunskaper så att vi inte skola behöva känna oss oförmögna till att arbeta i brist på vetande. Vi ha lärt oss att varje människa måste ses tillsammans med sin sociala miljö för att vi skola förstå henne. Vi se att flertalet av människor bära fattigdomens tunga ok. Blicken fjättras vid marken och stegen framåt stappla. Otryggheten och osäkerheten gör människorna hänsynslösa mot varandra i kampen för tillvaron. Vi förstå att det måste komma en ny tid där hänsynen och gemensamheten sträcker ut att omfatta allt och främst hela det ekonomiska livet. Även om vi tror att utvecklingen leder dithän tvingar oss de skarpa sociala kontrasterna till verksamhet. Vi måste bevaka utvecklingen och skyn-da på den.

Det är stort och ansvarsfullt att få vara en sådan liten kugge i utvecklingens hjul. Stort att få arbeta framåt bland hundratusende andra. Få glädjas åt framgångarna och ta nya tag i motgångarna. Jag trevar mig ännu fram på min nya post. Det gäller att fundera ut de bästa sätten att verka på. Arbetslusten och viljan att uträtta någonting får inte låta sig försvagas av känslan att man känner sig liten inför de väldiga uppgifterna. Tvärtom skall det sporra till nya krafttag.

MARGIT MALMSTEN, ÖREBRO

När jag som butiksflicka kom ut i förvärvsarbete, då upptäckte jag familjen. Jag hade lärt känna öknen. Den lugna, livgivande oasen var familjen. Till den kunde jag ty mig, hos den kunde jag hämta krafter, där lärde jag att leva; lärde att all levnads högsta konst är att taga för att giva, giva det bästa; lärde mig sämja och fördragsamhet, ty far och mor växlade aldrig det minsta häftiga lilla ord sinsemellan. Den dyrbara lärdomen födde hos mig en allt uppslukande önskan att få bli med i samhällets omdaning. När jag gick i de gamla kvarteren i staden kände jag allt starkare för var gång jag såg de fattiga, böjda, trötta arbetarhustrurna, som skötte sina sysslor i de trånga, låga, mörka köken eller knogade med tvätt uppför skrangliga vindstrappor att det var hos dem jag ville ställa dörrarna vidöppna och låta ren frisk luft spela in.

De av oss unga som blivit delaktiga av socialismen genom andan i våra hem, genom livet självt, genom otaliga små händelser runt omkring oss, genom erfarenheter på arbetsplatserna, under studium av chefer och arbetskamrater, lärdomar måhända olika i sina variationer men ändå så lika i sin betydelse, som lärt oss känna de krav och de mål socialismen syftar till, känna nu starkare än någonsin nödvändigheten av exempelvis bostadsfrågans lösning, av ett människovärdigare uppordnande av hemkvinnans förhållanden, av en annan lyckligare samverkan mellan arbetsledare och arbetare, av klasskillnadens bekämpande.

Det bränner och kokar i pulserna, det surrar i fingertopparna. När jag känner så där starkt och intensivt, så ramlar det ut i fingrarna, i händerna på mig. Det är de som starkast känner blodets och känslornas oro, när min handlingsiver hotas att stäckas inom en trång butik. Men någon gång blir väl liten också vuxen. Jag prövar mig på olika sätt för att finna det vapen med vilket jag bäst skall kunna fortsätta linjen från min utgångspunkt, fars och mors hem, verkligen bli med att rödja nya marker för socialismen och därmed också det starka och goda som människorna kunna giva varandra genom förbrödring och förlikning mellan folk och samhällsklasser.

VAD FÖRÄLDRAR HA ANLEDNING FÖREBRÄ SIG SJÄLVA

En tjuugoåring, som sedan något år tillbaka är funktionär i en politisk organisation har gjort en nyupptäckt. Hon berättar härom: Jag har endast kommit i beröring med det socialdemokratiska partiet under det sista året, och ännu har jag mycket att lära. Nu vet jag ändå, vem "Per Albin" är, men förut skulle jag nog givit ett svar på en sådan fråga, som kommit en partivän att antingen gråta eller gapskratta. Se själv! Jag är i alla fall ingen barnunge och dessutom skryter jag med att ha fått allmänbildning. Nu när jag tänker på det ordet, slår det mig, att det borde innebära, att man även vore förtrogen med namnen och händelserna för dagen?

Hur många ungdomar tror Ni ha reda på dessa saker? Ett fåtal, vill jag påstå.

Min far var socialdemokrat "av den gamla stammen", men han talade aldrig om politiska händelser med oss i hemmet. Och jag hade ju inte då något intresse av att föra sådana frågor på tal. Nu ångrar jag att jag ej gjort det. Då hade jag ej behövt känna mig som en tafatt skolflicka, när jag nyligen i ett sammanträde satt tillsammans med några framstående representanter för kvinnoförbundet, där namn och problem dryftades.

Nu, ett år efter mitt "uppvaknande", har jag bättre reda på mig, men som sagt, ännu återstår mycket.

I hur många hem bli barnen insatta i de aktuella frågorna, som föräldrarna diskutera sins emellan? Jag känner bara till ett och där är modern ordförande i en socialdemokratisk kvinnoklubb och fadern ordförande i en avdelning av ett fackförbund. Barnen i det hemmet äro alla yngre än jag, men man kan knappast annorstädes finna några så vakna och intelligenta ungdomar. Jag påstår inte att det vore lämpligt att resonera med småbarn om politik, nej, men man kunde ju börja så smått, då ung-

domarna äro 15-16 år. Då komma de i beröring med människor utom hemmet och då äro de gamla nog att kunna följa med i ett samtal eller meningsutbyte, ty det blir det ju alltid när det är fråga om politik.

Min "lilla-syster", som är 16 år, visste nyligen inte ens skillnad mellan höger- och vänsterpartier. Nu, då jag kommit underfund med bristerna i hennes fostran, försöker jag att förklara sådana saker för henne, men jag är ju ej fullt inne i förhållandena själv. Nu förstår jag, att mången tänker: "Gå in i en ungdomsklubb. Där få de unga lära sig, vad de böra få veta." Men tror ni att en flicka på 16 år skulle kunna tillvarata den upplysning hon får inom klubben? Jag tror att hon ej är mogen att hals över huvud dyka in i en virvel av diskussioner. Det tar för lång tid innan hon kan sammanlänka de kunskaper hon där får.

Nej, föräldrar, lär barnen i hemmet, vad Ni själva veta — och det räcker ett bra stycke. När sedan flickan eller gossen har lärt sig att resonera med far och mor om saker och ting som ligga dem eller föräldrarna nära, då först anser jag att de skall gå in i en ungdomsklubb för att få ytterligare kunskaper i de ämnen, som man nu fordrar att ungdomen i dessa dagar skall ha. Gör barnen förtrogna med händelserna, men ej för självsäkra, lär dem i tid bilda sig en åsikt som de kunna dryfta och få rättad, om så fordras.

Det är ej bra att vara "enögd", skrev statsrådet Möller i en artikel i Morgonbris pressnummer. Låt barnen lära sig andra partiernas idéer och låt dem jämföra. Var ej rädda för att barnen då genast skola "gå förlorade". Är ni själv en sann demokrat, kan ni säkerligen påvisa det rätta eller det felaktiga.

Morgonbris läsare äro ju alla övertygade om socialdemokratiens stora betydelse. Fostra då edra barn i den andan och de komma att bli er en glädje och ett stöd, då ni inte själva längre orka vara aktiva.

"Det skall rätas i tid, det som rakt skall bli."

TISA

MARGIT MALMSTEN, 22 år, Örebro presenterar sig själv: »En ung, yr och obestämd tös, som lever ett vanskligt liv i åstundan att kunna göra något av det, i hopp och tvivel på sitt eget värde. Bären på trädet äro ännu omogna och ändå locka de.»

MORGONBRIS BOSTADSSEKTION

IV. KRING BOSTADSFRÅGAN

I föregående nummer inleddes med några orienterande upplysningar en sammanfattning av Friedrich Engels polemiska bok *Zur Wohnungsfrage* (Kring bostadsfrågan).

I ett kompletterande förord till 1887 års upplaga redogör Engels för sina motståndares inställning. Dessa voro Dr. A. Mühlberger, vars politiska ståndpunkt av Engels betecknades som proudhonistisk¹ (vilket vi med någon reservation skulle översätta med småborgerligt socialistisk och reformistisk) samt Dr. E. Sax, som representerade den filantropiskt borgerliga uppfattningen.

Vi skola i det följande finna många likheter mellan Dr. Mühlbergers proudhonistiska idéer och de som nu lanseras som det 3:dje rikets.

Nationalsocialismens reaktionära och utvecklingsfientliga ideologi gendrivs här av Engels marxism, och hans teorier om varthän en proudhonistisk utveckling skall leda, överensstämmer med utvecklingen i Tyskland. Det är ytterst förklarligt att Marx och Engels skrifter äro brända. Voro de felaktiga i sina slutledningar skulle de icke heller vara farliga.

I inledningen till första delen definierar Engels ordet "bostadsnöden". Den är icke något för vår tid speciellt och är intet utmärkande för vår tids proletariat. Under bostadsnöd ha i alla tider de förtryckta klasserna lidit.

Det enda sättet för dess utrotande är således även klassmotsättningarnas avskaffande, vilket i sin tur endast kan ske genom statens övertagande av produktions-

¹Efter den franska socialteoretikern P. J. Proudhon † 1865.

DET FÖRSTA KOLLEKTIVA BOSTADSHUSET kommer att se ut så här och placeras vid Norr Mälarstrand i Stockholm, enligt vad som utlovas i en i dagarna av den tidigare omtalade kollektivhuskommittén utsänd broschyr.

Så gott som alla familjebostäder äro planlagda och ordnade med tanke på en viss typ av familjer — den, där en eller flera personer så gott som helt ägna sig åt hushållsarbetet och skötseln av barnen framhåller kollektivhusets initiativtagare arkitekt Markelius. Den stora kategori av huvudsakligast unga familjer, där hustrun är borta från hemmet för förvärsarbete har man hittills helt enkelt inte räknat med då man byggt familjebostäder, och deras behov äro inte tillgodosedda med den vanliga bostadsplanläggningen.

En god bostad för dessa familjer — liksom för många ensamstående — betyder helt enkelt en bostad, där en stor del av hushållsdriften centraliserats, där det finns gemensamma anordningar under sakkunnig ledning för hushållsarbete, barnavård och barnuppfostran. Intresset för denna nya bostadsform har tagit allt större omfattning. Senast ha tobaksarbetarna i Stockholm livligt diskuterat tanken på ett eget sådant bostadshus.

Det planerade kollektivhuset kommer att innehålla ett 50-tal modernt utrustade lägenheter i storlekar från 1 till 4 rum. I bottenvåningen blir centralkök, inrättningar för tvätt, lagning etc. samt barnavdelning.

Barnavdelningen intager en viktig plats bland husets gemensamma anordningar. Den kommer att ledas av personer med förstklassig teoretisk och praktisk utbildning. Dessa barnavdelningar får man inte betrakta som en nödfallsutväg, utan som en positiv insats för barnens bästa, där de få en — både psykiskt och fysiskt — långt bättre vård än de i de flesta fall annars skulle få.

Ritningar och verkställda utredningar beträffande kostnader för lägenheter, mat-hållning, barnavdelning etc. finnas tillgängliga efter överenskommelse per telefon hos arkitekt Sven Markelius, kontoret Kungsg. 28, Tel. 20 61 63.

medlen d. v. s. den socialistiska statens upprättande.

Med bostadsnöd förstås i allmänhet den försämring av bostadsförhållandet för arbetareklassen, som den stora inflyttningen till städerna från landsbygden åstadkommit. D. v. s., en kolossal hyresstegring, ett allt större och större sammanpackande av boende i lägenheterna.

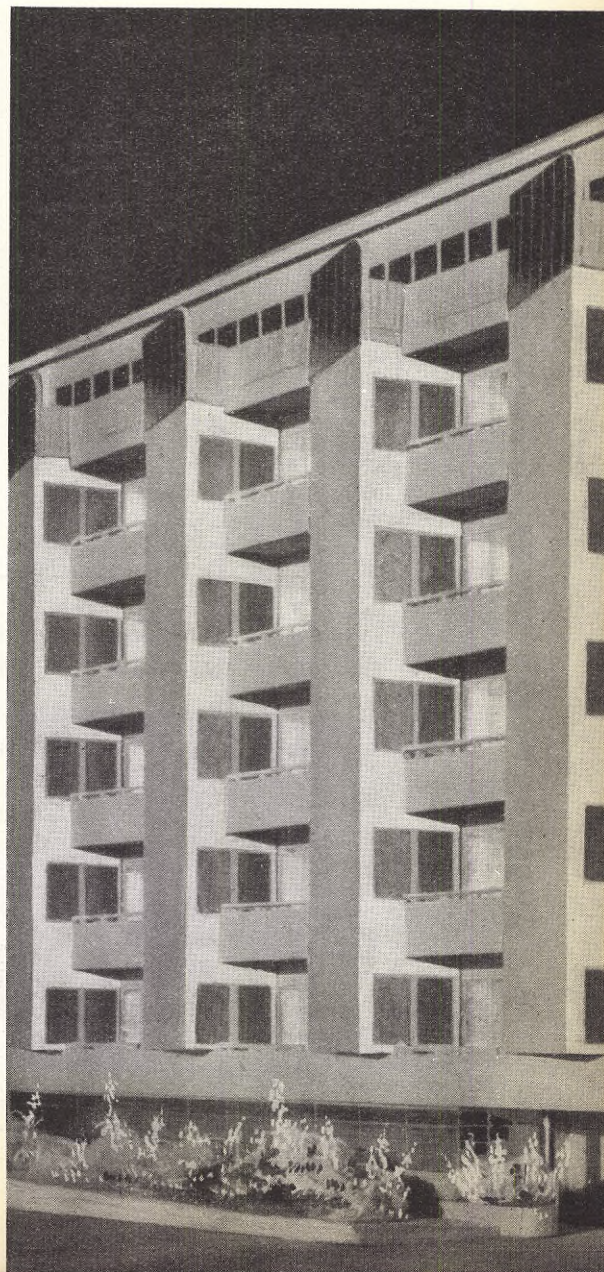
Engels framhåller, att denna bostadsnöd blivit så aktuell, icke därför att den träffar arbetarklassen, utan därför att den även hotar småborgarna.

Han påpekar även, att bostadsnöd är ett sekundärt ont, som det kapitalistiska produktionsystemet drar med sig.

Det är en följd, dock icke en direkt utan en andrahandsföljd av förhållandet mellan arbetare och kapitalist. Det är detta förhållande som socialismen vill avskaffa. Hörnstenen för hela det kapitalistiska systemet, är det mervärde som de arbetande skapa åt arbetsgivarna därigenom, att arbetarna producera mer än vad som erfordras för återbäring av det insatta kapitalet. Det härigenom uppkomna mervärdet delas upp mellan kapitalisterna. Alla som icke arbeta kunna existera endast tack vare detta mervärde.

Det är ett vanligt misstag av borgerliga socialekonomer att jämföra hyresgästers ställning i förhållande till husägaren med arbetarens i förhållande till kapitalisten. Bostadshyra är intet köp respektive försäljning av arbetskraft utan en varuförsäljning. Affären regleras efter de lagar, som gälla för all annan varuförsäljning. "När arbetaren blir bedragen av sin handlande eller bagare", säger Engels, "händer detta honom icke i egenskap av arbetare. Arbetaren uppträder i förhållande till sin handlande som kapitalist, d. v. s. ägare av pengar eller kredit. Givetvis träffar bedrägeriet de fattigare hårdare än de förmögna, men det är intet som träffar arbetaren eller hans klass speciellt."

Detsamma är förhållandet med bostaden. De moderna storstädernas utveckling ger i vissa delar, särskilt de centrala, en förkonstlad markvärdestegring. Ett på en sådan tomt beläget gammalt hus kan dra ned fastighetens (tomt och hus) värde, emedan det icke motsvarar de ändrade förhållandena. Detta sker som nämnts speciellt med de i de centralare delarna belägna arbetarhusen, vars hyra t. o. m. vid största möjliga sammanpackning av boende icke kan gå över ett visst maximum. Man river ned dem och ersätter dem med butiker, varulager, banker m. m. Engels upprepar här ett förhållande, som av Marx i hans stora arbete "Kapitalet" angivits på följande sätt. "Varje opartisk iakttagare kan se, att ju starkare centralisationen av produktionsmedlen är, desto större är också motsvarande sammanpackning av arbetare inom mindre utrymme, eller ju snabbare kapitalistisk produktionsanhopning, desto eländigare bostadsförhållanden för arbetarna. Den "förbättring", och det förskönande av städerna genom nedrivning av dåligt byggda kvarter, uppförande av bankpalats, varuhus o. s. v., breddning av gator för affärslivet

och lyxkarosser, anläggning av spårvägs-linjer m. m., som medföljer den växande rikedom, jagar omedelbart bort de fattiga till ständigt sämre och mer överfyllda krypin. Å andra sidan vet var och en, att bostadens hyra står i omvänt förhållande till dess kvalitet." (Detta till synes egendomliga förhållande bekräftas i Stockholm, där hyran per kvm. i flera av de unka kvarteren i staden mellan broarna är avsevärt högre än t. ex. på Östermalm eller på Norr Mälarstrand.)

Denna hyresstegring träffar arbetaren hårdare än de burgnare klasserna men är liksom vid varuköp icke något ont, som enbart drabbar arbetarklassen och icke arbetaren i egenskap av arbetare.

Hyresgästen franträder t. o. m., när han är en fattig arbetare som kapitalist. Vi ha att göra med en affär mellan två borgare och icke mellan en proletär och en arbetsgivare.

De förhållanden som reglera denna affär äro:

byggnads- och underhållskostnader, det genom det mer eller mindre gynnsamma läget betingade markvärdet, förhållandet mellan tillgång och efterfrågan.

I ett citat i Engels bok beskärma sig de småborgerliga socialisterna över att 90 % av storstädernas befolkning icke ha "hem och härd", och hur vi i detta hänseende stå långt under vildarnas ståndpunkt." "Den moderna proletären hänger formligen i luften".

På detta svarar Engels.

"I denna jereiad ha vi den småborgerliga socialisterna i hela hans reaktionära gestalt."

Engels påvisar hur den engelska handvävaren, som ägde sitt lilla hus och sin lilla täppa och sin vävstol var i allt sitt elände och trots allt politiskt förtryck en stilla belåten man, som i all ärbardhet drog hatten av för de rika och var alltigenom en slav."

Engels erinrar härefter om, hur dessa

vävare läto sig behandlas i England och framhåller, att det egendomsfria industriproletariatet 1887 stod oändligt högre än de engelska handvävarna med "hem och härd" 1772. "Att arbetarklassens ställning efter den kapitalistiska industriella produktionens genomförande har blivit sämre, det betvivlar endast borgaren.

Men skola vi därför se tillbaka på de (ävenledes många) egyptiska köttgrytorna, se längtansfullt tillbaka på den lantliga småindustrin, som endast skapar lakejsjälur eller till vildarna? Tvärt om, endast det genom den moderna industrin skapade proletariatet är istånd att lösa den stora sociala omvandlingen.

De gamla lantliga handvävarna med "hem och härd" voro icke i stånd att fatta en sådan tanke, ännu mindre hade de kunnat genomföra den.

För proudhonismen är hela den industriella revolutionen under sista århundradet, ångkraften, den stora fabrikationen, som ersatt handarbetet med maskiner och mångdubblat arbetets produktionskraft någonting högst vedervärdigt och upprörande, något som egentligen icke borde ha fått äga rum."

Hur väl känna vi icke igen de djupa brösttonerna om hantverket och hela det sentimentala vrövel. Man kan läsa det sida upp och sida ned i de sista tyska konsttidsskrifterna.

Engels fortsätter (det bör ej förglömmas år 1872):

"Denna dröm är för länge sedan hopplös att drömma, då genom den industriella utvecklingen hantverkets värde mer och mer minskas. I dess ställe sättes: gemensamt arbete understött av maskiner och i människans tjänst ställda naturkrafter.

Och just genom denna industriella revolution har det mänskliga arbetets produktionskraft nått en sådan utveckling, att möjlighet finnes — för första gången i mänsklighetens historia — att genom en förnuftig fördelning åt alla, var och en kan erhålla det som av bildning, vetenskap, konst och uppfostran är av värde.

Vinjettpildern på broschyren Att bygga och reparera

ATT BYGGA OCH REPARERA

heter ett häfte, som i dagarna utgivits av Svenska Arkitektföreningen med bidrag av statsmedel. Broschyren är närmast avsedd att genom Statens egnahemsstyrelsens förmedling utdelas i 20.000 ex. gratis till alla dem, som genom egnahemsnämnderna erhålla bidrag eller lån av statsanslagen till förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden. Men den finnes även tillgänglig i en handelsupplaga, utgiven på Tidsskriften Byggnadsarbetens förlag.

Enär de byggnadsarbeten, som härvid i största utsträckning komma ifråga, äro av så ringa omfattning har vederbörande hus-
(Forts. sid. 31.)

Så snart produktionskraften nått denna sista utvecklingsfas, försvinner varje förutsättning för en härskande klass' existens." "Det måste finnas en klass, som icke behöver befatta sig med produktionen för att erhålla sitt uppehälle, för att ha tid med samhällets andliga arbete."

"Detta tal", säger Engels, "som en gång hade sitt berättigande, har genom den industriella revolutionen förlorat detta berättigande. Förekomsten av en härskande klass blir allt mer och mer ett hinder för den industriella produktionskraftens utveckling, likaväl som för utvecklingen av vetenskap, konst och umgängesformer."

"Det finnes genom hela proudhonismen en reaktionär linje, som än är dold och än synlig. Den vill förkasta hela den industriella revolutionen och återgå till hantverket."

Engels fortsätter med klar framsynthet. "Att vi härigenom skulle förlora 999 tusendelar av produktionskraften, att hela mänskligheten skulle förbannas med det hårdaste arbetsslaveri, att hungersnöd blir allmän regel." (Se Tyskland!)

I nästa nummer skola vi behandla proudhonisternas lösning av bostadsproblemet och Engels analys härav.

**När Ni köper skokräm —
begär då alltid NOBLESS**

Den ger Edra skodon varaktig, vac-
ker glans, och den skyddar lädret.

Stryk på tunt!

F. AHLGREN'S TEKN. FABRIK, GEFLE

ÄKTENSKAP

AV VIERINANNETTI

(Från italienska av Viola W. Markelius.)

- Är du slug du?
- Vad är det med dej?
- I två timmar har du hållit på och trampat mej på hälarne!
- Håll mun därborta!
- Håll mun själv du!
- Har du ont i håret?
- Håll dej lugn du!
- Fårskalle!

Dessa och andra ord, som tyvärr inte kunna återges, byttes mellan mannen med E-et och mannen med U-et, vilka gingo efter varandra ungefär mitt i en tämligen oregelbunden linje. Det verkade som om båda — förutom tyngden av någonting som liknade en tornister eller en ortopedisk apparat — också buro på ansvaret för det ljuva namn, som likt ett vårlikt leende spirade ur deras möda:

F
L
E
U
R
I
S
S
E

Han med U-et var en liten fetlagd man med ett par små korta benpinnar. Kanske på grund av en viss tankspriddhet, beroende på instängt misshumör, och kanske för att han var rädd att gå för sakta trampade han vid varje steg mannen med E-et på hälarne. Denne var en stor och grov karl, som för sina borstiga och svarta ögonbryns skull kände sig uppfordrad att verka morsk och skräckinjagande. Han med U-et hade inte lust att svara; han tuggade på torkade fikon och bröd från i förrgår. Han suckade. Han hade tre anledningar att vara bedrövad: dels fikonkärnorna, som fastnade mellan tänderna, dels strumporna, som hasade ner, därför att strumpebanden ledo av ålderdomssvaghet och slutligen hustrun.

Ja, just hon. Hustrun, som först molteg och sedan gnällde veckor i sträck, som exploderade av ilska, hotelser och förebräelser; hustrun, som gav sig sken av att hela dagarna lappa hans och alla andras rockar och byxor, men i stället bara höll sig undan regn och blåst och jämt satt med glödpannan under stolen. Vad hade hon egentligen att förebrå honom? Kanske han inte låg i och arbetade var eviga dag? Och hade han kanske inte nästan alltid pengar med sig hem? Om han så tog sig ett eller annat glas vin eller

gjorde av med en smula på kaféet... han hade väl ändå rätt att vara människa han med!

F
L
E
U
R
I
S
S
E

De hade just stigit utför den smala gatutrappan, som för en liten stund hade hållit dem i någorlunda rät linje, och gingo nu tryckta intill muren nere på den breda, soliga avenyen. Den lilla processionen böljade hit och dit, vaggad av vårvärmen, som kom allt att slöa till.

Han med U-et höll sig utanför de andra för att undvika bråk och onödigt käbbel och på så sätt kom han att före de andra få syn på en folksamling nedanför muren och en massa människor, som rusade dit. Efter några förvånade utrop lämnade allesamman sina platser för att springa och titta efter vad som hänt. Naturligtvis kom han med U-et sist och då han, inte ens om han sträckte sig på tå, kunde räkna att se något, så gjorde han bara som de framförstående: tittade uppåt och gestikulerade med armarna.

- Ända däruppiifrån.
- Ja-a då.
- Jag såg hur hon halkade.
- Jag såg henne flyga genom luften.
- Och en sådan duns.
- Jesses, en sådan duns.
- Är hon ung?
- Inte vet jag.
- Rör henne inte!
- Nu kommer dom.
- Hur ser hon ut i ansiktet?
- Maka på er!
- En så'n tusan att knuffas!
- Jag?

Han med U-et hade stått inklämd mot muren. Under tiden kom bilambulansen susande som en meteor. Han med U-et hade blivit en smula blek och frånvarande av obestämd ångest. Han reste sig på tå och sträckte på halsen; då bären sköts in i bilen och försvann, såg han skymten av en röd kjol och en grön schal och dunsade skräckslagen ner på hälarne igen. Medan folksamlingen tyst skingrades blev han stående och stirrade som de andra på den lilla blodfläcken, där några slöa flugor med blåskimrande vingor samlades — fast utan nyfikenhet, endast därför att det stod alldeles stilla i hjärnan på honom. Så återtog han sin plats.

Han gick mycket krokigare än förut, tillintetgjord. Han visste inte vad han skulle ta sig till och han hade inte mod att tillstå sin ångest och sin ohyggliga misstanke. Han trampade återigen den som gick före honom på hälarne, och då denne stannade för att på fulla allvaret

få honom att sluta, fattade han ett raskt beslut och utan att tveka ett ögonblick rusade han uppför en av de smala traporna, som ledde till de övre gatorna. De andra blevo så häpna över det som skedde, att de bara stodo kvar och stirrade utan att komma sig för med att kalla honom tillbaka till arbetet.

F
L
E
R
I
S
S
E

Springande korsade han genom parkerna och springande, snubblande, halkande kom han upp för trapporna som ledde till den äldre stadsdelen där hans hem låg. De som sågo honom rusa iväg, förvirrad och het-sad, tryckte sig förfärade mot väggarne eller också gapskrattade de när de märkte hur han höll sig för magen då han sprang. De visste ju inte, att det bara var för att hålla upp byxorna, vilka glidit nedanför skärpet, som han var tvungen att emellanåt göra så.

Han var nästan slut då han nådde sin egen gata. Ögonen stirrade, hjärtat höll på att sprängas, han var blå i ansiktet. Han vilade ett par ögonblick och så satte han fart igen. Hemma i sin förstuga mötte han ett par kvinnor, som talade allvarligt med varandra; då han passerade förbi dem, såg han att deras ansikten voro förvridna av ångslan och han kände som om han skulle kvävas. Tamburdörren fick han upp med en spark.

I samma ögonblick som dörren gav efter och tvärslån på U-et hängde upp sig på dörrposten, så han snubblade framåt, just i det ögonblicket hörde han hustrun sjunga. Och då han steg in såg han henne stå och arbeta framme vid fönstret i det festliga solskenet.

Hon tystnade ögonblickligen. Hon vände sig om och stod där stilla med händerna stödda på stolens ryggstöd, och utan ett ord såg hon in i hans glänsande, förtvivelade ögon. Andfådd hade han stannat mitt i rummet. Han såg på henne och skulle vilja göra något, han visste inte vad, ty den jublande glädje, han nu kände inom sig, gjorde honom lika förvirrad som ångslan alldeles nyss gjort. Han skulle vilja rusa fram till henne, ta omkring henne och kyssa henne och säga henne någonting lustigt, till exempel något i den här vägen: "titta så jag har bucklat till min stänkskärm". Ty tvärslån hade verkligen bucklats till av smällen nyss.

Men medan han försökte att få av sig den sneda, underliga, retsamma tingesten, för han ut:

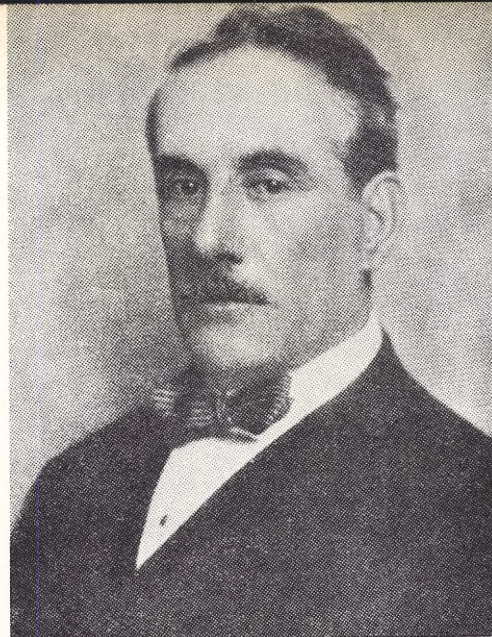
— Istället för att stå där och gapa som en annan idiot, borde du kunna ha vett att hjälpa mig med axelremmen!

PUCCINI — KVINNAN — KÄRLEKEN

"Så kall Ni är om handen..." Sedan snart fyrtio år sjunga hundratusentals människor den operamelodien, var de stå, var de gå, — utan att de ha en tanke på vad det är, som de nynna på. Ingenting har förbleknat av den tragiska sagan om den lilla sömmerskan Mimi och hennes älskade skald. Hur många ögon äro väl riktigt torra under Bohêmes slutakt, där de sörjande konstnärerna stå kring Mimis dödsbädd, och Rodolphe sedan inte vet, vad som hänt: "Varför står ni så där? Varför tiger ni?" Puccini grät själv, när han komponerade slutmotivet, och vännerna kring pianot gräto även de. Det var ju ingen märklig libretto, men det var ett litet mänskligt drama, rörande i sin äkta situationsbild ur vardagslivet, ett stycke mänskligt liv, som pekade fram mot vår egen tids sätt att plocka fram motiv ur de "små" människornas tillvaro. "Lille man, vad skall du hitta på nu?", som originaltiteln lyder på Falladas roman om Pinneberg. Det är inte märkvärdigt, att Puccini älskade Bohême mest av alla sina verk; det var ju upplevat av honom själv, där han som ung musikstuderande i Milano drömde, svalt och småfestade. Därför innehåller denna musik så mycket ungdomssmärta, där finns även glada låtar, men sorgen tar överhand. Utan Mimi hade Puccini aldrig kunnat skriva Bohême, ty han behövde alltid en kvinnogestalt i sina dramer, som han kunde fästa sig vid. Och Mimi var just den kvinnobild, som kunde vinna hans hjärta. De "stora" kvinnogestalterna, de wagnerska typerna, som båda ofrid för mannens själ, voro aldrig i hans smak. När han skrev sitt sista drama, Turandot, gav han en mycket schablonmässig teckning av den grymma prinsessan, som låter avrätta sina friare, när de inte kunna tyda hennes gåtor. Hans hjärta var helt hos slavinnan Liu, den tappra "lilla" kvinnan, som offrade sig för den hon älskade, som hellre led tortyr och död, än hon förrådde prins Kalafs hemlighet. Han kunde inte ha tagit ett mer gripande avsked av livet än i Lius sista aria, denna hjärtslitande melodi som var hans sista. Alfano har sedan slutkomponerat operan med stöd av Puccinis skissblad, men när den första gången gick över scenen, den 25 april 1926, två år efter mästarens död — det var på Scala i Milano — lade Toscanini ned takt-pinnen efter Lius död och sade med darrande stämma: "Här slutar mästarens verk." Och föreställningen avbröts. Hemligheten med Puccinis konst? Den ligger nog i hans stora känslighet, men även däri, att han kunnat avlyssna det älskande, darrande, lycksaliga och förkrossade kvinnohjärtat. Han har aldrig diktat om sig själv, överhuvud inte varit intresserad av manliga konflikter.

"Det stackars ansiktet". Det var Puccinis älskade dotter Foscia, som en gång fällde det yttrandet om sin far. Man frestas att

Scenbild ur operan Manon Lescaut.

»Det stackars ansiktet» Giacomo PUCCINI

Elvira Puccini.

upprepa dessa ord för var gång man ser Puccinis drag. Han är aldrig glad. Det är som om hans musik grävt sig in i hans ansikte. Eller som om detta lånat sina drag åt hans musik. Puccini var musiken. Han klädde sina känslor i toner, men förhäriligade aldrig sig själv. Han erkände endast själens adelskap, men föraktade titlar och ordnar. Han var demokrat, därför att han var så mänsklig. De som finna honom "utspelad", ha aldrig levat sig in i hans musik — kanske inte fått njuta den rätta gestaltningen av densamma. Man dömer ofta en musik, som man hört för mycket och därtill orätt återgiven. Mången menar kanske, att Puccini är sentimental. Det är riktigt, men detta är också hans styrka. Sentiment betyder känsla, och känslor skola vara äkta. Utan sitt sentiment hade inte Puccini kunnat leva sig in i Madame Butterfly olycksöde. Och denna värld, som uppvisar så mycket våld och våld, kan ha behov av några hugstora "sentimentala" personer. Att hans musik tog intryck av hans liv är ju endast givet. Något lätt liv hade han förvisso icke. Sedan två århundraden voro nästan alla musiker i hans familj. Hans stamfar i Lucca, där han var född, hade varit stadens högtbetrodde kapellmästare och uppburit samma lön som själva bödeln. Fadern var organist och kompositör och bibragte honom en hel del musikaliskt vetande. Han hade nog fått det lätt förspänt, om han blivit kyrkomusiker, men så dog fadern, och han fick dra sig fram så gott han kunde under studieåren i Milano, där han aldrig åt sig mätt på restaurangen Aida, vars

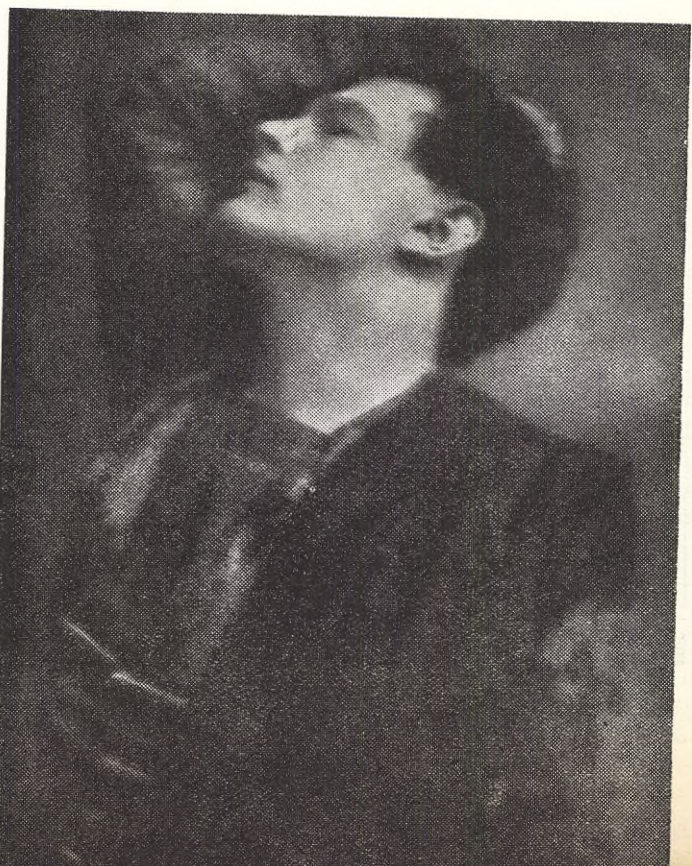
namn fick kompensera den klena kosten. Hans förhållande till mor och syskon var rörande, och många år efteråt, när han skrev Syster Angelica, tänkte han på sin syster, som gått i kloster. Moderns och hans älsklingsbrors Micheles död tillfogade honom svåra sår. Han var en vek människa, Giacomo Puccini, och han var dömd att få det svårt i livet. Han fick kämpa som ett lejon för att vinna sin älskade Elvira. Hon var bunden i ett barnlöst äktenskap vid en man, som vägrade henne skilsmässa, när hon frivilligt bekände sin kärlek till Puccini; inte ens dottern Foscias födelse kunde rubba honom. Efter fyra olyckliga år flyttade hon till Puccini, men först 18 år senare, efter makens död, kunde hon legitimera sin förbindelse. Nog ha Puccini och hans älskade fått lära sig, vad det vill säga att älska och lida. Lätt har ingendera haft det sedan. Elvira var hans stora kärlek i livet, men hans hjärta var för svagt för alla kvinnor, som han mötte, och så blev hans liv en melodia amorosa, medan Elviras i viss mån blev en melodia dolorosa. Han var "det stackars ansiktet", som ständigt behövde "tröst" — kanske också impulser — och den freudska tesen om mannens bundenhet vid modern-kvinnan har tydligen en av sina bekräftelser i Puccinis väsen. Men just genom denna rika kunskap om kvinnohjärtat kunde han bli Puccini. Att Puccini så helt knöt sina dramatiska intressen vid kvinnan var förresten typiskt italienskt. Det var en instinktsak, men det berodde också på att italienaren med sin ständigt klara himmel inte känner till någon naturmystik. För honom är kvinnan det enda mystiska väsendet, något som den italienska litteraturen sedan tusen år tillbaka kan vittna om. "Manon Lescaut är kanske Puccinis rikaste skapelse", skriver österrikaren Richard Specht. "Här slösar han faktiskt. Tio år senare skulle han ha gjort två eller tre operor av den musikaliska substansen i Manon Lescaut." Och Weissmann säger: "Manons kärleksdöd är det äktaste och djupaste, Puccini någonsin skrivit. Puccini skänker den döende kvinnan något av det liv, hon älskat så högt, något av hennes sinnlighet. Hon vill inte dö. Men hon måste." Och vad känner inte hennes älskare, des Grieux, i detta ögonblick! År 1900 gick Tosca, byggd på Sardons pjäs, över scenen, men vid premiären visste inte Puccinis vänner — med den trogne Mascagni i spetsen — om de skulle lyckönska tonsättaren eller inte. Fyra år senare blev Madame Butterfly utvislad på Scala, och man kunde nästa dag höra tidningspojkarne ropa: Maestro Puccinis fiasko. Anledningen till misslyckandet var delvis den, att andra akten varade halvannan timma i sin första form. Puccini lyckades bättre, sedan han delat upp denna akt och gjort en del andra ändringar. Det blev succès, när Madame Butterfly hade sin andra premiär — den gången i Brescia. Ett stort ögonblick kunde Puccini notera i sitt liv den 10 december 1910. Då ägde premiären på Flickan från vilda västern rum i New York. Det är en verklig frisk fläkt i denna guldgrävarskildring från Kalifornien, där den unge värdhusvärdinnan Minnie förälskar sig i Richard Johnson, utan att veta att han är banditchefen Ramerrez. Man får till livs en variant av den gamla historien om rövarens förvandling till gentleman under en älskad kvinnas hand. Ingen kan undgå att gripas av slutscenen, där Ramerrez, infångad av guldgrävare, sjunger sin sista sång med snaran om halsen — ögonblicket innan han räddas av Minnie: "För hennes skull, som vi alla älska, ber jag om en nåd, ett löfte: att hon aldrig må få veta, hur jag dött! Låt henne tro, att jag drog bort till fjärran land och att jag en gång kommer tillbaka." Här har Puccinis musa åter vittnat om sin tragiska inställning till livet, denna förtvivlans känsla av livets skönhet och elände, som vi möta i Tosca — hör bara på de förkrossande stråkdragen kring hennes bön, i Mario Cavaradossis sång till livet, i den övergivna Butterfly och lilla Liu. Är det inte denna skärande kontrast, som gett konturerna till det ansikte, vi kalla Puccini? På operationsbordet i Brüssel, där man försökte besegra hans strupkräfta, fick han genomlida Cavaradossis kval. Och så slocknade detta hjärta, som var så mänskligt intensivt, att man inte utan gripenhet kan tänka tillbaka på dess öden.

Leon FRIED

Marie Jeritza som Flickan från vilda västern.

Jan Kiepura som Prins Kalaf i Turandot.

NYUTNÄMND STUDIELEDARE INFÖR STARTEN

— Något en gång för alla fastställt program kan jag naturligtvis inte lägga fram, svarar Hulda Flood, när vi vill höra om hennes planer sedan förbundets V.U. beslutat utse henne som studieledare. — Jo, det är sant, i ett hänseende är ju programmet givet, nämligen när det gäller samarbetet med A.B.F. I det fallet är det ju endast att fortsätta och inrikta kvinno-klubbarnas uppmärksamhet på att i allt större och större utsträckning utnyttja de möjligheter och den hjälp vi ha i A.B.F. Allt mer och mer tycks också kvinnorna

börja utnyttja dessa möjligheter. Från 4.934 kvinnliga medlemmar i A.B.F:s studiecirkel arbetsåret 1926—27, räknades 1932—33 med 18.942. Det betyder en procentuell ökning på hela medlemsantalet från 16.53 % till 24.37 %. Som synes så ha vi dock, trots den stora ökningen, långt kvar till hälften.

I A.B.F:s verksamhetsberättelse för 1932—33, som nu föreligger i tryck, och som jag i det här sammanhanget ber att få rekommendera till studium, noteras även i övrigt betydande framgångar, för övrigt de största under något år sedan A.B.F. bildades.

Trots det att verksamheten, särskilt vad det gäller biblioteken, redan lidit av de starka beskrningar, anslagen måst vidkännas, har boklån och låntagare ökat väsent-

ligt. Boklånen med över 200.000 eller drygt 24 % och låntagarna med 14.000 eller 16 %. Studiecirkelns och bibliotekens bokinköp uppgår till 240.000 kronor. Ett belopp, som till och med är i underkant, ty cirkelns rapporter härom äro icke fullständiga. Studiecirkelverksamheten har ökat med över 1.000 nya cirkel, 23 %, och 16.000 nya medlemmar, 27 %.

Föreläsningkursernas antal har visserligen minskat något på grund av det väsentligt nedskurna anslaget, men deltagareantalet vid kurserna har detta till trots ökat med närmare 3.500.

På en förfrågan hos centralbyrån angående det kvinnliga deltagandet i årets specialkurser vid Brunnsvik, får jag upplysning om att detta kommer att utgöra ungefär 19 %. På 317 antagna deltagare kommer 62 kvinnliga. Dessutom anordna ju även en hel del kvinnodistrikt egna semesterkurser vid folkhögskolor, som ligga inom respektive distrikt.

Vidare ha vi också kvinnliga Medborgarskolans kurser vid Fogelstad, dit många av våra kvinnor under årens lopp sökt sig. Årets kursplan, som bör observeras av våra medlemmar, omfattar en vårkurs på 7 veckor 9 maj—26 juni, och till vilken inträdesvillkoren är att ha fyllt 20 år och vara vid god hälsa. En sommarkurs på tre veckor 9—31 juli och en höstkurs på tre veckor 4—26 oktober. Till dessa två senare kurser innebära villkoren att den sökande fyllt 25 år.

Avgifter: vårkursen 200:— kr., och för sommar- och höstkurserna 150:— kr. i ett för allt.

Ett begränsat antal stipendier finnas att söka vid skolan genom skolans rektor, till vilken även ansökningshandlingar insändas, till vårkursen före 1 maj, till sommarkursen före 20 juni och till höstkursen före 25 sept. Adr. Rektor Honorine Hermelin, Fogelstad, Julita.

— Men för att nu återgå till kvinnoförbundets eget studiearbete, så kan noteras ett mycket stort intresse för den av Morgonbris startade studieverksamheten i näringsfysiologi. Flera platser ha rapporterat studiecirkel i verksamhet och från Strängnäs ha vi erhållit följande hänfödda meddelande:

I en sak äro kvinnorna ofta mycket konservativa — och det i en av dem så bero-

Bengt Lidforss

samlade skrifter

till realisationspriser. Dessa omfatta

18 volymer

innehållande 318 uppsatser fördelade på 3,439 boksidor. Bokhandelspriset för hela biblioteket är kr. 64:50. Säljes nu för det låga priset

15 kronor

Passa på detta tillfälle att skaffa denna litteratur av klassiskt värde.

Tillskriv oss i aag:

Framtidens Bokförlag, Malmö.

Följande volymer ingå i denna serie: *Naturvetenskapliga kåserier*, 3 delar. *Socialistisk journalistik*, 3 delar. *Polemiska mlugg*. *Kristendomen förr och nu*. *Litteraturkritik*. *Moderna apologeter*. *Levertinkultens apologet*. *Aug. Strindberg och den litterära nititotalsreklamen*. *Barbarskogens skald*. *Utrikespolitiska vyer*. *Utkast och silhuetter*. *Fragment och miniatyrer*. *Onda makter och goda*. *Bengt Lidforss minnesskrift*.

ende sak som tillagning och sammansättning av vår dagliga föda. Härvidlag avviker husmodern högst motvilligt från gammal och vedertagen praxis inom matlagningskonsten, och hon tillgodogör sig ogärna de erfarenheter och rön som den moderna näringsfysiologin vunnit, som ju i många fall fördömer den vedertagna sammansättningen av våra matsedlar.

Strängnäs socialdemokratiska kvinnoklubb har dock på initiativ av Morgonbris satt i gång med en studiecirkel i "Vår föda" där man genom att läsa och diskutera d:r Iwan Bolins bok med samma titel söker tränga in i näringsfysiologins hemligheter och efterforska vad som i vår husmanskost är skadligt eller nyttigt för kropp och hälsa. Varje tisdagskväll samlas ett 20-tal kvinnor, gamla och unga, för att lära sig vad en matmor bör veta om den mat hon lagar för sig och de sina. Studieglädjen är allmän och intresset stort, vilket nog i främsta rummet får tillskrivas cirkelledarens, föreståndarinnan för Benninge lanthushållsskola fröken Signe Johanssons förtjänst. Med sin praktik och förtrogenhet med ämnet kan fröken Johansson på ett utmärkt sätt förmedla kunskaper på detta område, som för kvinnorna är så betydelsefullt men tyvärr omfattas med så ringa intresse.

Ett studieämne till vilket vi sätter stora förhoppningar är studiet av dagspressen. Med hänsyn till att framförallt kvinnorna äro otränade i tidningsläsning — så pass t. o. m. att de i många fall ej ens hysa intresse av att öppna en daglig tidning — och detta uppenbart framskapar en ödesdiger ensidighet och isolering bland dem, har det synts oss i hög grad angeläget att inom kvinnornas läger skapa systematiska studier i tidningsläsning. Som en upptakt till denna studieverksamhet utgav Morgonbris under förra året ett specialnummer om pressen. Sedan dess har våra kvinnoklubbar på många håll i landet anordnat pressaftnar och pressutställningar, och hoppas vi nu kunna fortsätta med studiecirkel i samband med denna vår presspropaganda.

— Vad framtidsplanerna i övrigt beträffar, så kommer jag att arbeta för att det fortsättes med de studiekurser, som redan påbörjats i några distrikt, och som omfattar det inre organisations- och skolningsarbetet. Disa Västberg har redan hållit två dylika kurser och själv har jag två planerade, nämligen en i Älvsborgs södra, under april månad, och en annan i Örebro län, under kommande höst.

Dessutom ha vi nu på partiexpeditionen en studieplan i partiprogrammet utarbetad av Rickard Sandler, vilken studieplan jag vill rekommendera åt våra klubbar till kommande studiesäsong.

I övrigt kommer nog problemen att ge sig undan för undan, studieuppgifter bruka ju inte fattas, frågan är bara hur man på effektivaste sätt skall kunna utnyttja dem.

Strängnäs klubbens cirkel i näringsfysiologi studerar dr Iwan Bolins bok »Vår föda».

KVINNORNA I MALMBERGET

Malmberget är ett samhälle, som svårt fått känna krisens verkningar. Malmbrytningen har minskats betydligt, arbetstiden inskränkts till hälften, och hundratals man ha avskedats. Under det senaste året ha flera hundra ungdomar skickats till AK-förläggningar runt hela Sveriges rike, och Arbetslöshetskommittén däruppe har enligt vad som förljudes, för avsikt att sända samtliga arbetslösa till reservarbetsplatserna.

Men hur kommer det då att gå med det politiska arbetet däruppe, när t. ex. av ungdomsklubbens manliga medlemmar närmare 80 % äro arbetslösa? Komma våra organisationer där att gå under, när "karl-torkan" nu börjar göra sig kännbar i samhället? Med bävande undran ställer man den frågan. Vi vilja dock se våra organisationer i arbete däruppe. Deras uppgifter som kulturens utposter långt där uppe i ödemarken, äro stora och krävande. Skall denna arbetslöshetspolitik vara skadlig för vår politiska strävan i gruvsamhället?

Vi behöva intet frukta! Kvinnan är den stora räddaren! Hon marscherar upp och lägger en skyddande hand över våra organisationer. När den socialdemokratiska kvinnoklubben bildades var det fest i Malmbergets Folkets hus. En hänförelse som aldrig förr rådde bland kvinnorna. Genast vid starten erhöill kvinnoklubben

53 medlemmar. Storartat, inte sant! Och det är en fröjd att se den organisationen arbeta. Det är alltid trivsamt på dess möten och samkväm. Det är kvinnor, som skapa, uppfostra, leda! I ungdomsklubben ha de unga männen varit tvungna att lämna sina förtroendeposter för att resa till AK-förläggningarna. De ha gjort det med ängslan för klubbens öde. Men nu veta de, att klubben lever och fortsätter sitt uppfostringsarbete. De unga flickorna känna sitt ansvar för den socialistiska rörelsen. Förstå vi män kvinnans betydelse inom politiken? Vilja vi tro på henne? Känna vi att vi ha en kamrat, en hjälpare vid vår sida? Vilja vi inte nonchalera hennes arbete? Vi måste bekämpa denna fördom. Vad kan inte kvinnan uträtta! Hon, som har den största parten i barnets uppfostran. En klok kvinna, en kvinnas kärleksfulla händer, en kvinnas tålmodiga, uppoffrande uppfostringsarbete äro betydelsefulla för vår kultursträvan och vår kamp för det socialistiska samhället!

Kvinnorna i Malmberget arbeta i tysthet, vilket ger deras arbete större värde. De verka tålmodigt, en dygd, som är kvinnans framför mannens. Kvinnorna däruppe ha vårt största erkännande. Må de ej förtrottas i sin kamp! Må de få sin lön!

Valter ERIKSSON

F Ä G E L F E N I X

I föl vid denna tiden
du gick som jag i solens ljus.
Ditt friska skratt ljud käckt som förr.
Med fasta steg du skyndade din bana.
Och dina ögon lyste...

Såg jag en glimt av vemod i din blick?
Blott några veckor till och — du var borta.

Själv går jag än i solens ljus,
och rymdkupolen blånar såsom förr.
Med vemod minns jag dina ögons glans
och din gestalts behag.
Ack, borta, borta...

Din lille son blev lämnad ensam kvar
och stultar nu på sina första fjät.
Hans ögon lysa liksom dina...

Men han får aldrig se sin unga mor
och aldrig känna dina blickars eld i sina.

Hur skön är världen ej en dag som denna.
Det är din egen dag, min vackra vän.
Ett vinterlandskap, frusna vatten, snö och sol...

Alltsammans är som förr det var.
Blott du är borta.
Till Fågel Fenix i dag jag döpte den
en gång, du minns
Som Fågel Fenix själv till flykt du stigit,
du vackra, älskade och starka viv!
Ur askan går din väg i solen...

Sven KIELLANDER

Ett lyckat samgående (Forts. fr. sid. 8.) knappast möjligt att leda det nya kulturskedet in i sunda banor."

Och kommenterar:

"Sannerligen, det förhåller sig som kung Salomo säger att ett ord i rättan tid är bättre än gyllne äpplen i silverskålar! Ett sådant uttalande, som det ovan refererade — fällt av en man, en rasbiologisk vetenskapsman — borde minnsas ristas i guld på offentliga byggnader, t. ex. riksdagshuset, där en del manliga, folkvalda representanter för nationen motionera om gifta kvinnors bortdrivande ur statstjänst." Ja, nog kunna vi vara överens om att maningen att kvinnorna skola med i kulturlivet, med i samhällsarbetet i dessa dagar är mer aktuell än någonsin.

Kan ett demokratiskt samhälle vara be- tjänt av att de, som i första hand hand- ha det uppväxande släktets uppfostran, äro politiska och sociala analfabeter?

Ja, har ett dylikt samhällsskick överhu- vudtaget plats för politiska och sociala analfabeter?

Kräver det inte i stället medborgare med vaken blick och klara hjärnor?

Anna-Lenah Elgström skrev, för litet se- dan, i en artikel i Soc.-Dem., i vilken hon behandlade ämnet funktionalismen och kvinnorna, att det tycks vara huvud- saken att kvinnorna alltid äro i hemmen, men hurudana de äro där, det fäster man inte så mycken vikt vid. Och dock är väl detta det väsentligaste.

Kvinnorna måste alltså förbereda sig på att ta ett ökat ansvar. Men det gäller även att fostra det uppväxande släktet till goda samhällsmedlemmar, fortsatte tal.

Ganska ofta går det till på det sättet, att när föräldrarna sträva att skaffa sina barn en bättre ställning än de själva haft, vilket ju är ganska förklarligt och heder- värt, så gör man många gånger detta, vil- ket inte är lika förklarligt och framförrallt inte hedervärt, på ett sätt som inger bar- nen förakt för kroppsarbetet och därige- nom även för den kroppsarbetande klas- sens strävanden och på det sättet fjärrar dem från arbetarrörelsen.

Och därtill bidrager naturligtvis också många gånger det sätt på vilket man tar med sig in arbetarrörelsen i hemmen. Dit tar man vanligtvis med sig dyningarna av splitet och kivet, om det är något som man särskilt retat upp sig på, när man varit ute på ett möte, det har man med sig in, det talar man om, men det bärande i idéerna, detta som dock är det enda väsentliga, som kan hålla oss uppe i ar- betet, det lägger man av utanför tröskeln, det tar man aldrig med sig in. Och detta inverkar inte endast på barnens ställning till arbetarrörelsen, utan också på många kvinnors. De få på detta sätt en förvrängd bild av hela rörelsen. Och oftast leva de i den uppfattningen att männen icke vilja ha dem med i organisationerna.

Det finns en saga, som far och mor i de svenska arbetarhemmen under vinter-

kvällarna borde berätta för sina barn, en saga som egentligen är bra mycket underbarare än sa- gorna om prinsar och prin- sessor, tomtar och troll.

Det är sagan om den unge vetenskapsman- nen, som lämnade sin lovande vetenskapli- ga bana, för att tjäna de små och för- aktade i samhället, och som blev en höv- ding och folkledare. Det är sagan om sko- makaren, som började som vallpojke och slutade som Svea Rikes skattmästare, och det är sagan om den för galen ansedde skraddaren, som for land och rike omkring och predikade socialismens läror för de fattiga, svältande arbetarna, medan hans hustru och barn sutto därhemma och knap- past hade mat för dagen.

Och det är framförallt sagan om de sven- ska arbetarnas storstilade resning och kamp för människovärdigare förhållanden, om den tron som var så stark att den inte visste av några hinder, om den offerviljan, som var så stor att ingen tvekan fanns, om det gällde att offra allt; t.o.m. friheten. Det är en saga, som inte är mindre vac- ker därför att den är sann, den täljer oss om dåd och bragder, som äro väl värda vår erinran och väl värda att vi lära våra barn älska och värda dem.

Vi böra komma ihåg att de lärde arbetar- na enighet och sammanhållning, vilket nu är viktigare än någonsin. Det har gått framåt trots allt och socialdemokratin står i dag starkare än någonsin förr. Men än- nu gäller det att i än större utsträckning få kvinnorna med i arbetet för fred, bröd och rättvisa.

FRÅN FÄRDVÄGARNA

På ett sammanträde ställer en manlig partivän till mig den frågan vad kvinno- förbundet intar för ställning till kvinnornas rätt till förvärvsarbete. Att kvinnorna ska ha samma rätt som andra människor, svarar jag givetvis. Men de gifta kvinnorna? Invänder frågaren, och själva tonen vari frå- gan framställes säger mer än ord att här tala vi om ett samhällsskick, som, åtmin- stone enligt talarens uppfattning, inte bör ha rättighet att bestämma över sig självt. En annan dag sitter jag i ett sällskap där en medelålders man förklarar hur platt omöjligt det är för honom att väcka sin hustrus intresse för arbetarrörelsen eller po- litik överhuvud. Han berättar hur han ibland försöker förklara vissa problem för henne, och hur hon, när han som bäst in- billar sig att han väckt hennes intresse, av- bryter honom med att tala om något som gäller hemmet eller barnen. Och han för- klarar för oss att under det han talar och förklarar och tror att hon intresserad lyss- nar, så dväljas hennes tankar i de dagliga omsorgerna om hemmet och dess skötsel. Hennes tankar äro där de ska vara, fort- sätter talaren ivrigt, under det hela säll- skapet brister i skallande skratt. Alla för- utom talaren själv märker att just då ut-

sade han orden som angav var husbonde- väldet hade ställt kvinnan och hur det hade berövat henne den egna tankeförmågan.

För någon tid sedan träffade jag en man- lig partivän, som berättade för mig att i hans hemkommun hade det bildats en kvin- nosektion inom arbetarkommunen. Och han framhöll att eftersom det var männen som fick betala kvinnornas medlemsavgifter så borde de också ha rättighet bestämma hur kvinnorna skulle vara organiserade, och nu ville männen ha det på det sättet och där- för var det så. Jag kunde inte låta bli att ilska till över ett dylikt resonemang, och frågade honom om det ändå inte kunde an- ses att kvinnorna utförde ett så pass värde- fullt arbete när de skötte om hemmen, att de kunde ha rättighet förfoga över så pass mycket som en medlemsavgift och själva be- stämna över den. På den frågan fick jag intet svar, det var tydligen ett för honom fullkomligt främmande resonemang.

Ödet, eller vad det nu är för en underlig makt som styr våra steg, förde mig så en dag till platsen ifråga. Kvinnosektionen arbetar utmärkt, den arbetar för övrigt precis som en kvinnoklubb, med undantag av att den måste få alla beslut sanktionerade av arbetarkommunen. Att arbetarkommunen står för det ekonomiska rusthållet var tyd- ligen endast självbedrägeri, den betalar vis- serligen hyra och kanske några andra ut- gifter för sektionen, men dessa pengar och mer till inlevereras från sektionen, som tyd- ligen kunde konstet att göra pengar.

Men det är givetvis en god sak om det kan ordnas så att det inte ruckas på hus- bondeväldet. En dag förhör en manlig par- tivän mig om vad kvinnoklubbarna syssla med, han vill så gärna veta om de inte kunna syssla med andra saker än politik. Jag förstår vart han vill komma och börjar därför tala om alla de insatser som kvinno- klubbarna göra i det kommunala arbetet, för hälsovården, i skolfrågor o.s.v. Men han blir dock inte nöjd, tydligen vill han att kvinnor- na ska laga mat och stoppa strumpor även då de bevista sina föreningssammanträden. Det är för övrigt inte så sällan man får höra den uppfattningen bland männen att det lämpligaste sättet att organisera kvin- norna är att bilda en syförening.

Och kvinnorna själva? Ja tyvärr komma deras tankar sällan utanför cirkeln, de gå runt, runt, i gamla fåror, där gammal tra- dition och gamla fördomar bestämt att de ska vara. Ska vi någon gång komma ur detta tillstånd?

På sistone har jag nästan börjat fundera på att alla dessa bakåtsträvare, som vill omgärda kvinnorna med förbud att ta ar- bete, förbud till fri utveckling, kommer att hjälpa oss. Dessa »samhällsbevarare», som nog anse äktenskapet som samhällets grund- val, komma nog en vacker dag att avskaffa äktenskapen, om de få sin vilja igenom. Och fråga är om det inte är den enda vägen till kvinnornas frigörelse. Så vi kan- ske rent av borde tacka dem, istället för att motarbeta dem.

Hulda FLOOD

Varför säga det riktiga (Forts. fr. sid. 9.) ha en sämre teknik än de för vilka vinstintresset är främst avgörande. Det problem, som närmast möter oss, när vi skola använda pressen, radion och filmen i en verkligt hög kulturs tjänst är detsamma, som redan förefinnes i samband med den politiska vulgärpropagandans förgrovnig av ursprungligen vackra etiska idéer: Hur förenar man i framställningen hög kvalitet med det populära?

Här kan inte lämnas något recept. Det kan endast sägas till de riktiga personerna: Före de stora idéerna med den mest effektiva publikationsteknik utan att pruta av på någondera av de två punkterna. Bländande duktig teknisk framställning av obetydligt filmmaterial ha vi nog av, den idéellt riktiga, men valhant framställda propagandan lida vi heller inte brist på. De stora politiska partierna ha hittills saknat den funktionsfördelning, som verkligen räknar med den tekniska experten. Den dåliga teknikern med den partienligt riktiga idén har haft det politiska försprånget. Det blir vår generations uppgift att förena de högsta idéerna med den bästa framställningstekniken." Till detta fogar Arne Sørensen följande parantes: Det finns ett enda skandinaviskt exempel, som här må framhållas som något av det jag menar, nämligen den svenska socialdemokratiska kvinnotidskriften *Morgonbris*, vars närmaste konkurrenter äro de kolorerade damtidningarna med de "sanna berättelserna". Den har utan att pruta av på det ideella innehållet utnyttjat en publikationsteknik som gör den lättläst — effektiv typografi, amerikanska rubriker av sensationellt snitt, ett över måttan fint fotografiskt illustrationsmaterial, som förenar det moderna fotografiets finaste estetiska teknik med den ideella propagandans klaraste former." Vi ha tillåtit oss att återge detta lovord till *Morgonbris*, därför att det uttrycker tidningens program, som verkligen avsett att vara en signal för hela arbetarpressen. Hitintills stående något vid sidan om de ekonomiskt-politiska bataljerna ha de socialdemokratiska kvinnorna måhända varit i tillfälle att noggrannare än de manliga kamraterna inregistrera förändringarna på vissa andra områden — livsföringen, bostadsbyggandet, reklamen, filmen etc. Och de ha skyndat att i *Morgonbris* söka ge uttryck för detta nya, som de åtminstone till en början fattat mera intuitivt men nu strävar att allt mer fixera och förena med sin rörelses uppgifter.

Arne Sørensen, var viss om att vi här följare er optimistiska friska propaganda för ny livsföring med en glädjefylld förundran. Och de entusiastiska skildringar våra kamrater, som haft tillfälle att delta i edra föreläsningkurser i internationella folkhögskolan i Genève, lämnat vid hemkomsten ha hos oss andra väckt önskan att få se er gästa även våra kretsar.

DEN SOM INTE VILL SKILJAS FRÅN SIN GIPSKATT HAN BLIVE KVAR

En ej mindre uppfriskande vind från Öresund för tidningen *Arbetet* med sig. Under vidstående frågeställning följer en artikel av A. J. T. Borelius där det bl. a. heter:

En av huvudteserna i borgerlighetens kulturförkunnelse är läran om "folkets" andliga fostran, vilken bör bedrivas efter "sunda" och "hävdvunna" bildningsregler. D. v. s. "kristendom", klassisk musik, antika möbler, Cecilia Bååth-Holmberg, Goethe, eller, för att emellanåt visa sin frigjordhet, en halvpornografisk legend men från Norstedts och efter grekiskt original, samt revolutionär dramatik av Schiller. Med andra ord den säkra sidan. Allt övrigt är bolsjevism och bör utrotas med lagarnas och upplysningens hjälp.

Att denna kultursyn även någon gång visar sig vara den äldre socialdemokratins har vi vid mer än ett tillfälle haft den smärtsamma plikten tillkännagiva. Men lika visst som vårt parti tål en fri diskussion och våra ungdomsklubbar är fyllda av viljor, brinnande i lusten att pröva framtidens väg, lika visst skall vi kämpa oss igenom till intresse och respekt för en inställning i nämnda ting, som passar tidens linje.

Vi satte kristendom inom citation, och vi gjorde det icke utan avsikt. Ty av alla de förolämpningar, som den mänskliga historiens martyrer fått uppbära, är ingen grövre än den bekväma borgerlighetens annekktion av den tappre galiléens hedersnamn. Mannen var så stark att hans namn verkade som en trollformel, och det har i alla tider varit parasiternas egenskap att förstå konsten slå gångbart mynt av heroernas ära. Vad har den katolska kyrkan, all vilseledd fromhet till trots, varit annat än en smart, falsk manager för striden mellan Kristus och Pilatus? Kan någon vandra Peterskyrkans marknadsgata fram, världshistoriens banalaste helgedom, utan att höra genom munkrabblat och missernas estetiska viskningar de bistra gisselslagen av en fattig och stolt predikare, som drev krämarna ut ur templet. Och var det på kardinalernas siden Petrus tänkte, när han bad att få hänga upp och ned. Till och med lapparnas fattigdom har lockats offera till detta spelhus, en skändlighet över all gräns. Eller var var fridsfurstens lutherska tjänare, när nationell fanatism och storfinansiärt kallsinne lät världskrigets djävul slippa lös? Var var biskop Billing och prosten Lysander och alla de teologiska professorerna i Lund, som har lön för att jämna vår väg till rättfärdigheten? Ni klär er i heliga ord, men vi intresserar oss icke längre för tecken och ämbeten. Och vi är mer kristna i vår hedendom än ni alla tillhoppa, och vi dömer er. Vi ska driva er ut ur kyrka efter kyrka, och vi skall

Vill den svenske mannen dela samhällsansvaret med modern till sin son — blivande samhällsmedborgare? Läs svaren i *Morgonbris* enquête.

morgonbris

Februari
Pris 25 öre

Kulturbolsjevism?

Svensk kulturpropaganda?

lära folk att höra en predikan utan både tyska och grekiska citat.

Det skall smaka beskt, oväntat; reta till motsägelse. Kallt som ett vintrigt bad. Och innerst befriande, stärkande. Det är kultur. Den enda, stora, levande. Skall socialistisk ungdom hänga kvar vid uttryck, som skapats för farföräldrar. Just när fattigdomen gett oss en chans att börja på nytt. Ska vi ha toner som tämjer oss som dåsande sömnpulver, när vi kan få klang som eggat till det aldrig prövade, det aldrig sedda.

Men man får inte sådant gratis. Slår vi oss till ro kommer vi aldrig längre än till det tycke, som blev format av småskolans lärarinna, av Julstämningens färgplanscher, av Akerlunds *Vecko-Journal* i cigarrfönstret. Alltså borgerlighetens arv. Är vi verkligen födda att bara plocka smulorna från överflödets bord? När vi har armar att slåss med och rätten att ärva jorden. Det är missriktad ödmjukhet, och en tröghet, oförläppligt farlig. Ty ungdomen är på marsch, världen över, och det var knappast vår dröm att hamna i sista ledet. Så må linjen dragas. Oförsonligt och hän-

CARNUSOL rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25
Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.
Fabrikanter: **WINGÅRDS, MALMÖ**

synslöst. Den som inte vill skiljas från sin gipskatt, han blive kvar. Den som tror att grekiska och latin och frack och bankett är viktigare än den här artikeln, han står emot oss. Vi ska bygga städer för en ny släkt, och vi har bråttom. Därför att livet är kort, och därför att vi väntat för länge!

VAD MENAR »FÖNSTRET»?

Hur pressen uppfattas inom arbetarnas läger ger följande uttalande av Avdelning 34 i Försvarsverkens civila personals förbundsstyrelse tydligt till känna.

"Vi, som anse det vara en stor styrka, för att icke säga livsintresse för den svenska arbetarklassen, att äga en stark arbetarpress, vilja ytterligare understryka vårt avdelningsmötes uttalande, samt uppmana alla våra kamrater att även i detta fall slå vakt kring de tidningsorgan som föra vår talan. Tro inte att det ingenting betyder om du saknas som köpare och läsare av arbetarnas tidningsorgan. Vi ha förut nämnt och vi understryka detta ännu en gång, att vi leva mitt uppe i en orostid, då reaktionärer och mörkmän av olika schatteringar söka med list eller våld störta dig tillbaka, ja, fråntaga dig rättigheter, som våra förfäder ansågo oförytterliga.

Vi vilja uppmana dig att noggrant iakttaga hurusom i vissa länder det arbetande folkets elementäraste rättigheter trampas ner.

Vi tro oss veta att du icke önskar att en sådan ordning skall bliva rådande i vårt land, men om du icke i tid vidtager åtgärder däremot så kan den tiden komma din önskan förutan."

"Tredje statsmakten" är en kulturlivets titan — inte tu tal om den saken, skriver nu senast tidningen Fönstret. En gång bringade den frihetens och tankens eld åt människorna. Ett stort verk, ett farligt och förfärligt verk, som i likhet med Prometevs' gärning tycks ha åsamkat sin man tidens gudars vrede. Prometevs fjättrade och förödmjukades. Dagspressen ligger just nu i fjättrar och lider förödmjukelsens smäle. Endast i ett avseende haltar liknelsen: Prometevs spände musklerna och skakade sina fjättrar; dagspressen har omskapat sina bojar till ett juvelbesatt armband. Den märker dem inte, ty den vill inte märka dem."

Nej, men såväl journalisterna som allmänheten måste bearbetas för att inse faran i detta, var den känsla, som föranledde Morgonbris att i oktober utge ett särskilt pressnummer. Det bör därför kanske inte förvåna om Morgonbris undrar varthän Fönstret egentligen vill, då tidningen i ovan citerade artikel misstänkliggör detta Morgonbris pressnummer och betecknar det som "en synnerligen oblyg flirt med dagspressen", allrahelst som artikelförfattaren själv inte har annat positivt att komma med än det Fönstrets egen redaktör advokat Hugo Lindberg just förde fram

60 ÅR

Malmö östra socialdemokratiska kvinnoklubbens oldfru fyller 60 år den 22 april. Hon har i många år tillhört kvinnorörelsen i Malmö, först i Södra (gamla) klubben, men då en ny klubb bildades på Öster och denna fick sin samlingslokal alldeles i närheten av hennes hem övergick hon till denna. Hon har tillhört dess styrelse och är f. n. dess revisor.

Med sitt blida och goda väsen, med sina klara och sakliga inlägg har hon, som dessutom är klubbens äldsta kvinna, tillvunnit sig allas vördnad och aktning, allas kärlek och beundran. *M. P.*

i vårt pressnummer och det i vida mera sakliga och övertygande ordalag, nämligen om pressen och brottslingen, vilken artikel nu senast föranlett en av läsare till ett inlägg, som återfinnes i marsnumret.

tandläkare gunnar wijkström

odengatan 90
telefon 38 40 70

vardagar 10-1, 5-7,30
lördagar 10-1, söndagar 10-11,
12,30-1,30 (ej sommarmån.)
andra tider efter överenskom.

kostnadsfri rådfrågning
klinikpriser samt dessutom 10 % rabatt till morgonbris' läsare.

LAVATOR

Hemmets tvätthjälp

Helautomatisk
Ekonomisk
Effektiv och
Lättskött

LAVATOR-metoden **skonar tvättkläderna.**

Begär broschyr. Demonstreras efter tillsägelse.

Ring: 607328
605032

A.-B. LAVATOR
Stockholm

Utställning: Grevturegatan 10

TILL TAK
OCH
VÄGGAR

HÄRDAD MASONITE

HÄRD. HALVHÄRD ELLER PORÖS

VARA LÄSARE DISKUTERA:

HULDA FLOOD
REPLIKERAR
ANNIE WALLENTHEIM

I Morgonbris februarinumner har Annie Wallentheim bland annat tagit upp problemet de gamlas och de ungas ställning till varandra inom vår rörelse. Det är samma tema som partisekreterare Anders Nilsson kommit in på, i slutet av sitt enquetesvar, där han framhåller att vi inte ha råd att undvara ungdomen inom rörelsen. Nej, det är alldeles riktigt, och därför tror jag det är mycket olyckligt om vi börja konstruera upp ett motsatsförhållande emellan de äldre och de yngre. Jag vågar nämligen påståendet att ett sådant motsatsförhållande inte finns, annat än i enstaka fall. Jag har åkt över det här landet åtskilliga gånger och under dessa mina resor haft många tillfällen att se hur det arbetas inom kvinno-klubbarna, och det är inte tu tal om utan det är med detta arbete som med allt annat organisationsarbete, det tål kritik, men vad det gäller inställningen mot de inträdande unga kvinnorna, så möter man överallt en brinnande önskan att få dem med i arbetet. Där man fått dem med är man överlycklig, men det finns också platser där man fått med en del unga, men besvikelsen är stor över att man inte får dem att aktivt delta i arbetet.

Det är också en annan sak, som vi kanske bör klargöra för oss i det här sammanhanget och det är, att vi ha inte någon stor här av unga arbetsvriga kvinnor som fostrats inom ungdomsrörelsen, som nu stå färdiga att göra en insats inom kvinnorörelsen, om de bara inte motsades av de gamla. Om de funnos, varför ser man då sällan eller aldrig till dem inom ungdomsrörelsen? Går man till en av ungdomsförbundets kongresser, så finner man, att på över trehundra ombud äro endast en fem å sex kvinnliga, ungefär samma förhållande finner man vid konferenserna och studiekurserna. Och på de senare åren, har jag haft mitt arbete lagt så, att jag kommit i kontakt med ungdomsklubbarnes styrelser, och jag måste om jag vill vara rättvis vitsorda, att jag bland dessa manliga ungdomsklubbister, — styrelserna bestå i regel av manliga medlemmar, med ett eller annat undantag, — mött ganska mycken förtvivlan över att de inte lyckats få flickorna verkligt intresserade för arbetet och få dem till aktivt deltagande. Det finns naturligtvis även här fall där de kvinnliga medlemmarna inte lämnas tillfälle att göra sig gällande, men jag tror inte dessa äro så överväldigande många. Och det bör ju vara lättare inom en ungdomsklubb, även för kvinnliga medlemmar, att göra sig gällande, än vad det är inom t. ex. en arbetarkommun, där man nog får räkna med en hel del gamla ingrodda fördomar.

Men om vi således konstatera, att vi inom ungdomsförbundet ha en massa unga kvinnor, som helt naturligt böra komma till partiet via kvinnorörelsen, så måste vi göra klart för oss att det är bättre att kvinnorörelsen och ungdomsrörelsen göra till sin gemensamma sak att hos dessa unga kvinnor väcka till liv ett intresse för vår rörelse, och för aktivt deltagande, än att kon-

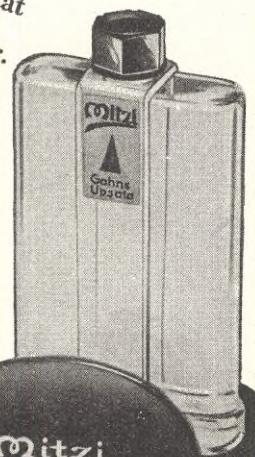

**Det PUDRET
skall Ni välja!**

MITZI ÄR LENT SOM SAMMET OCH
FÄSTER VÄL.

Varför inte giva Er hy, den där aningen
av oemotståndlig fräschör, ett resultat
av en lätt pudring med Mitzi puder.
Observera att Mitzi puder sitter längre
kvar på hyn.
För att giva läpparna den naturliga
rosafärgen bestryk dem med Mitzi
läppstift, som är både varaktigt och
kysstast. Komplettera Eder "make
up" med Mitzi ansiktstvatten, dag- och
nattcrème.

Mitzi

CRÈME, PUDER, PUDERCÈME, LÄPPSTIFT,
PARFYM, ANSIKTSVATTEN, EAU DE COLOGNE

struera upp motsatsförhållanden, som under inga förhållanden bör finnas. Vilket samarbete ju också i någon mån påbörjats ledningarna emellan.

Naturligtvis är jag medveten om att det måste finnas en hel del meningsskiljaktigheter mellan yngre och äldre medlemmar. Det är väl heller knappast önskligt att alla medlemmar inom en förening ha samma mening om saker och ting. Men dessa meningsskiljaktigheter få givetvis inte leda till djup och varaktig söndring, som åstadkommer skilsmässa. Och man får inte alltid gå ut ifrån att rätten ligger på den ena sidan. Ibland får den ena sidan ge efter ibland den andra. Jag har från min erfarenhet exempel på att yngre medlemmar upprörts i sitt innersta över att vi äldre inte kunnat entusiasmeras av förslag, som vi för längesedan prövat och funnit inte ge vad vi väntat. Erfarenheten måste dock ibland tillmätas något värde.

Sedan är det en annan sak, som jag inte kan låta bli att beröra i det här sammanhanget. Det har blivit nästan till god ton inom vissa kretsar att förlöjliga kvinnörörelsen och dess förkämpar. Och jag är uppriktigt ledsen över att inte de unga kvinnorna i synnerhet ha möjlighet — ja givetvis finns möjligheterna om man vill utnyttja dem, — att studera de omständigheter som skapat dessa omdömen. Pionjärerna för rörelsen har haft ett motstånd att kämpa emot, som nutidens unga kvinnor inte ha en aning om. Och inte bara motstånd utan även hän. De ha kommit med kloka och praktiska förslag, som man inom partiet i dag skulle ha anledning vara tacksam för om de hade accepterats, därför att vi då skulle haft kvinnorna med oss på ett helt annat sätt än nu, men de ha avisats och inte så sällan förhånats. Som ett bevis för hur kvinnornas arbete förhånats kan följande tjäna som belysning: Jag läser t. ex. i Morgonbris marsnummer för 1909 ett uttalande från en av våra landsortsklubbar, i vilket de stödjande ungdomsförbundets kampanj mot smutslitteraturen, det lyder: »Vi soc. dem. kvinnor må vara ungdomen tacksam för dess vakenhet vid detta tillfälle, ty de av oss som äro mödrar isynnerhet, ha med oro sett allt detta tryckta elände översvämma hemmen och att tigande åse detta är lika oansvarigt som att sprida det. Till sist en uppmaning till kvinnorna: se upp med vad som utbjudes i bokväg! Urskilj noga vad som sättes i händerna på barnen och er själva. Säg ifrån att smutslitteratur är lika skamligt att salubjudas som att läsas. Det finns numera möjlighet att billigt få värdefull läsning, som man kan ha nytta och sant nöje av. F. ö. stå ju bibliotek till förfogande alldeles gratis, där man även erhåller ledning i val av litteratur i alla ämnen och av alla författare. Må vi göra vad i vår förmåga står för att få ljus över landet.»

Men platsens partitidning, där uttalandet var infört, kommenterade detsamma i hänfulla ordalag, och sade sig ej vilja vägra dess införande, emedan det gav ett vackert bidrag till kvinnoklubbens karaktäristik, vilken hänades för att vilja införa censur över även tillåten litteratur, troende att detta var socialism. Och tidningen slutar sina kommentarer med orden: »Fader förlåt dem». Morgonbris replikerar: Arbetarklassens kvinnor få helt säkert lära sig »veta vad de göra», men man kunde önska att de inom vårt parti finge göra en mening gällande utan att mötas med överlägset hän.» Vi kan nog vara övertygade om att den klubben en längre tid fick dragas med ett

DÖDENS SKÖRD

Medlemmen i Malmköpings socialdemokratiska kvinnoklubb fru Anna Boberg, Malmköping, har avlidit i en ålder av 54 år. Med fru Bobergs bortgång gick en stilla och försynt kamrat ur tiden. Hon var i livet verksam inom kvinnoklubben, har varit medlem sedan 1926, sin väg gick hon rakt fram och blev högt uppskattad av sina många kamrater, men först och främst var hon en moder som få.

Jordfästningen ägde rum i L:a Malma gravkapell — med få ord, en gripande sorgeshögtid. En krans nedlades från Malmköpings soc.-dem. kvinnoklubb vars ordf. läste några vackra och fängslande verser, för övrigt ägnades den avlidna en rik och vacker blomstergård.

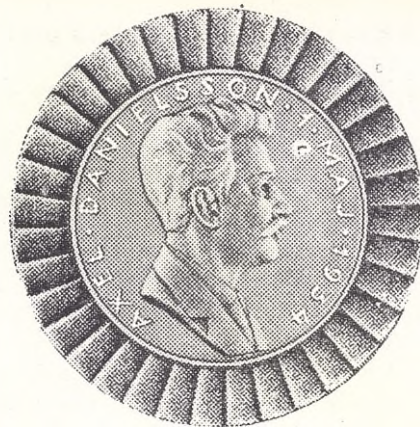
H. C-n.

Linköpingsklubben har på kort tid fördubblat sitt medlemsantal. Av Morgonbris har under förra året försålts omkring 1.800 ex. Ordföranden ber att genom Morgonbris få uttala sitt tack för kommissionärernas oförtrutna möda. Morgonbris red. och exp. tar tillfället i akt och förenar sig med Maja Stark i denna hälsning. Vi kunna inte nog uppskatta det oerhörda arbete som våra kommissionärer presterar och vi vet att ingen tidning är i en sådan gynnsam ställning som Morgonbris, när det gäller försäljarstaben. Vad vill det inte säga att möta en sådan försäkran som den varmed brevet från Linköping avslutas: »Vi gå gladeligen in för ny aktivitet under år 1934, ty vi ha sol i sinnet och sol i hjärtat och tro på framtiden — trots allt.»

anseende som inte ställde den i för god dager, och det för en handling, som vi i våra dagar anse fullt naturligt och riktigt. Den kvinnoklubb som i våra dagar inte vill stödja ungdomsförbundets kampanj mot smutslitteraturen den skulle vi nog anse inte riktigt förstätt sin uppgift. Exemplet skulle kunna mångfaldigas, men det får vara nog för den här gången.

Hulda FLOOD

1934 ÅRS MAJMÄRKE

Första maj, arbetarklassens mönstringsdag nalkas. Bland förberedelserna till att värdigt fira denna dag intar spridandet av majmärket ett framstående rum. Sedan några år tillbaka har partistyrelsen såsom majmärke låtit utföra miniatyrreliefer av några av arbetarrörelsens pionjärer. Först i ordningen kom August Palm, följt under fjolåret av Fredrik Sterky. Nu har turen kommit till en av den svenska arbetarrörelsens mest markanta personligheter, Axel Danielsson. Denne, som var son till en sågverksarbetare, kom efter avlagd studentexamen att bli Palms medhjälpare vid redigeringen av Social-Demokraten, startade 1887 tidningen Arbetet i Malmö och verkade som en av arbetarrörelsens allra främste agitatorer och ledare. Till 1897 års partikongress skrev Danielsson ett förslag till parti-program, vilket program till huvudsakliga delar bibehållits. Danielsson undgick inte att drabbas av det borgerliga samhällets försök att slå ned arbetarrörelsen och han ådömdes 18 månaders fängelsestraff. Tyvärr borttrycktes Danielsson alltför tidigt. Han avled 1899 endast 39 år gammal.

Axel Danielsson tillhör dem vilkas minne skola hedras, så länge frihet och rätt betraktas som värden. Den svenska arbetarrörelsen kan vara stolt över sådana föregångsmän som Axel Danielsson.

Årets majmärke är vackert och dekorativt utfört i guld och rött. Tillsammans med partiets tidigare och kommande majmärken i samma stil kommer det att bilda en unik porträttsamling av arbetarrörelsens förkämpar. Det bör spridas i massor den första maj. Arbetarkommunerna böra ofördröjligen rekvidrera detsamma hos Partistyrelsen, Sveavägen 68, Stockholm. Alla rekvisitioner måste insändas före 1 april. Rekvisirera tillräckligt antal. I fjol fick märket en strykande åtgång och på många platser tog förrådet slut i förtid.

Solna socialdemokratiska kvinnoklubb har nyligen hållit sitt 15:de årsmöte.

Av verksamhetsberättelsen framgår, att klubben varit framgångsrikt verksam med diskussioner, föredrag och samkväm och under det gångna året vunnit 21 nya kamrater så att medlemsantalet f. n. är 86. Tidningen Morgonbris har, tack vare klubbens energiska kommissionär, Hilda Söder, försålts i 2.773 exemplar.

Verksamhetsberättelserna godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Till styrelse omvaldes Sigrid Svärd, Lydia Johansson och Elsa Törnkvist samt nyvaldes Maria Gelinder och Ebba Lungberg.

Solnaklubben sänder sin hälsning till förbundskamraterna landet runt.

Att bygga och reparera

(Forts. från sid. 20.)

ägare (byggherre) i regel icke råd att anlita särskilt kvalificerad teknisk sakkunskap vid byggnadsproblemens lösande. Men då dessa byggnadsarbeten för husägarna ofta kunna ha stor ekonomisk betydelse och vara avgörande för byggnadernas framtida bestånd har broschyren tillkommit för att ge dessa husägare (byggerrar) en allmän orientering i de viktigaste problemen vid planläggandet av reparations-, ombyggnads- och nybyggnadsföretag ävensom viktigare detaljer. De flesta bidragen från de av staten anslagna medlen torde gå till reparationer och förbättringar av redan befintliga bostadsbyggnader och broschyren har därför tagit sikte på de problem, som uppstå vid detta slag av arbeten. Men även för nybyggnader av mindre bostadshus innehåller broschyren många värdefulla råd och anvisningar för såväl byggnadens planläggning och inredning som för dess konstruktiva utförande och val av byggnadsmaterial. Icke minst är skriften till nytta för planläggning av hemmets ekonomiavdelning och kök, så att husmoderns arbete underlättas och familjens trevnad tillgodoses. Planritningen och detaljer med beskrivning till förebildliga inredningar finnas.

Enär broschyren torde erbjuda ett icke ringa intresse även för andra än dem, som erhålla bidrag av statsanslagen till förbättring av landsbygdens bostäder, har även utgivits en särskild upplaga för försäljning till allmänheten. Denna upplaga har tryckts på bättre papper och säljes till ett pris av 80 öre hos bok- och pappershandlare samt i tidningsaffärer omkr. 1 mars. föreningar o. dyl. kunna erhålla viss rabatt vid rekvisition av ett större antal exemplar hos Förlaget Tidskriften Byggmästaren Sveavägen 68 Stockholm. Morgonbris har åtagit sig att förmedla sådant köp genom att uppsamla anmälningar. De lokalföreningar som för sina medlemmar vilja anskaffa häftet kunna insända rekvisition till förlaget Tidskriften Byggmästaren, Sveavägen 68 Stockholm. En stor del av bostadsbeståndet på landsbygden har uppförts på ur byggnadsteknisk synpunkt mindre tillfredsställande sätt och kunskapen om hur man rätteligen bör bygga praktiskt och ekonomiskt är mycket ojämn. Det är därför otvivelaktigt att denna broschyr, som säljes till ett för alla överkomligt pris, har en stor mission att fylla.

Den klara och rediga framställningen och de goda bilderna underlättar läsningen. Annonserna äro en del av det läsvärda innehållet. Broschyren torde därför ha en stor uppgift att fylla i arbetet på förbättrandet av landsbygdens bostäder och kan rekommenderas till alla för dessa frågor intresserade.

Ni sparar
 många skosulningar

om Ni sätter Trelleborgs Gummisulor på skorna. De äro tre gånger så slitstarka som läder, fasta och böjliga. De hålla Eder varm och torr om fötterna — de skydda Eder hälsa. —
 Pris: Kr. 1:85, 1:65, o. 1:45 för resp. herr-, dam- och barnstorlekar inkl. en tub Trelleborgs ej eldfarliga klisterlösning.

TRELLEBORGS

GUMMISULOR OCH KLACKAR

Sätt gummisulor på skorna, när dessa använts så länge, att de fått en efter foten avpassad form

hemligheten med

gott bord

Att med begränsad hushållskassa få ord om sig för "gott bord" — se det är en hemlighet, som varje konsumhandlande husmor bär på.

Gäller det en liten fest för några vänner eller ett enkelt vardagsmål för familjen — alltid kan hon bjuda "något gott"; hon gör pengarna dryga i

konsum

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbundet!

På omkring 400 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Västmannagat. 2, n. b., Stockholm. Tel. 118882, 118886.

Ordföranden fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN STOCKHOLM

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Agda Östlund, S:t Eriksgatan 122. Tel. 384462. Kassör: Valborg Ljungkvist, Karlbergsvägen 73.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Morgonbris exp., Västmannagatan 2. Tel. 118882.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Ruth Gustafsson, Götgatan 60. Tel. 404986.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. 506790.

VASASTADEN: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen, Västmannagatan 63. Ordf. fru Elin Reidler, Norrbackagatan 72 G, 2 tr. Tel. 388262. Kassör: Fru Tona Johansson, Falugatan 24. Tel. 383163.

S:T GÖRAN: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Kungsholmsgatan 104. Ordf. fru Helfrid Andrée, S:t Eriksgatan 61, 1 tr. ö. g. Tel. 503755.

SÖDRA FÖRSTÄDERNA: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru A. Mårdh, Gröndalsvägen 64, Gröndal. Kassör fru M. Persson, Hornsgatan 158 A, 2 tr. Tel. 418585.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Stina Wehlou, Ångsvägen 17, Enskede. Tel. 2108.

VÄRTAN: 4:de torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets hus. Ordf. fru Thora Johansson, Artemisgatan 18 E. Tel. Värtan 423.

HEMBITRÄDESFÖRENINGEN: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehemmet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BOLLSTANÄS: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Klubblokalen. Ordf. fru Tekla Åkerberg, Bollstanäs. Tel. 97.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalhuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: 1:sta eller 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Kyrkskolan. Ordf. fru Signe Pettersson, Klingsta-Danderyd. Kassör fru Ruth Lundqvist, Slottsvägen 22, Klingsta-Danderyd.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Elsa Pettersson, Tjallevägen 2, Djursh. II. Tel. Djursholm 1259.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Konsumtionsföreningens lokal. Ordf. fru Ester Karlström, Solvallavägen 5, Duvbo. Tel. Duvbo 58.

HUDDINGE: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen. Ordf. fru Anna Pettersson, Bergtomta, Huddinge. Tel. 300.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal. Ordf. fru Hedvig Stolt, Ringvägen 21. Tel. 140. Kassör fru Maria Erikson, Bondevägen 37. Tel. 137.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Ordensborg, Torsvik och Biografen, Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Elin Kerger, adr. Bergsåtra H, Lidingö 2.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Margit Stenberg, Järila skola, Saltsjö-Järila. Tel. Nacka 66.

NORSBORG: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Samlingssalen och Kyrkskolan omväxlande. Ordf. fru Gerda Hagman, Fittja. Tel. Fittja 54.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

RÅSUNDA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Ordf. Elsa Hansson, adr. Björkvägen 35. Tel. Råsunda 97. Lokal: Å vanlig plats.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstaheim 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Augusta Forsström, Solhem, Spånga. Tel. 260.

SUNDBYBERG: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus D-sal. Ordf. fru Tora Zetterström, Järnvägsgatan 24. Tel. 1552.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. fru Helga Karlsson, Uppsala. Tel. 729.

SÖDERTÄLJE: 3:dje månadgen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzén, Tureberg. Tel. 327.

VAXHOLM: 2:dra onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Goodtemplar-lokalen. Ordf. fru Astrid Abrahamsson, Vaxholm. Tel. 276.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Hulda Pettersson, Box 39, Uppl. Väsby. Tel. 217.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehem, Pusterviksgatan 15.

BURÅS—GETEBERGSÅNG: 3:dje tisdagen. Lokal: Såpebruksgatan 5, intill Framnäskolan.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämaregården.

MAJORNA: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24. Ordf. fru Anna Sjöström-Bengtsson, Carnegiegatan 17.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 8, Malmö.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler: Porslinsgatan 1. Ordf. o. korresp. sekr. fru Mathilda Pettersson, Norregatan 5. Tel. 15779.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

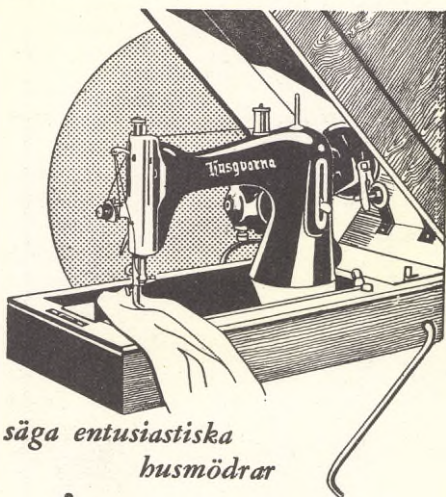
NORRKÖPING: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus C-sal. Ordf. Elsa Johansson, Komministervägen 14. Tel. Ö. Eneby 88.

NYKÖPING: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Jenny Johannesson, Strandbergsvägen 10. Tel. 588. Kommissionär för Morgonbris fru Gertrud Andersson.

SANGKÖRER

STOCKHOLMS ALLMÄNNA KVINNOKLUBBS SÅNGKÖRS repetitioner hållas varje måndag kl. 7.30 e. m. å A.B.F:s studiehem, Vasagatan 38, 3 tr. För beställningar: Fru Gurly Nordström. Tel. 500453.

Ett litet underverk

säga entusiastiska
husmödrar

Säljes av Husqvarna Depoter och deras ombud på bekväma avbetalningsvillkor eller per kontant mot hög kassarabatt.

Med Husqvarna elektriska symaskin slipper Ni *trampa*, Ni kan styng för styng eller 1.000 styng i minuten — och Husqvarna är så enkel att sköta, att ett barn kan styng på den. Försedd med Asea-motor och radio-störningsskydd. Ytterst liten strömförbrukning.

Välj Svensk Varal

Husqvarna

Symaskiner

Husqvarna Vapenfabriks A.-B., Huskvarna

Stek

Dee Ess

— margarinet för
god husmanskost

Kända matmänniskor ha betygat, att det är både gott och drygt. Säljes endast i privata affärer.

● En modern kvinna begär få en modern hygienisk binda. Hon behöver därför blott begära »Radix», så erhålles marknadens förnämsta binda. Säljes på alla apotek, sjukvårds- och kemikalieaffärer i kartonger om 12 st. till Kr. 1:50 per kartong.

Radix

12 st.

Kr. 1:50

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk bank
Grundad 1865

Kontor i Stockholm:

Regeringsgatan 18
Hornsgatan 66 A

Norrlandsgatan 8-10
Slussplan 1-3

Humlegårdsgatan 2
Kungsgatan 60

Upplandsgatan 1
Odengatan 52

Blekt lakansväv 132 cm. 0:80 met.

Oblekt lakansväv 125 cm. ... 0:58 met.

Oblekt domestik 60 cm. 0:28 "

Madapolam 0:45 "

Sammet 90 cm. 2:50 "

Rullgardiner, komplett 1:50 st.

Gardinstänger, ställbar 1:50 "

Gardinstänger, trä 1:35 "

Mattstänger 0:35 "

Fjäder, ångrenad 1:85 kg.

Glansull 1:50 "

100-tals andra artiklar billigt.

OSKARSONS LAGER

Kungsg. 70, Stockholm.

Fridhems Folkhögskola och

Lanthushållsskola. Svalöv börjar följande kurser för unga kvinnor 1 maj:

1. *Folkhögskola*: a) första årskurs med undervisning i läsåmnen, slöjd och matlagning; b) andra årskurs med grundligare utbildning bl. a. för inträde i fackskolor, sjuksköterskekurser m. m. samt slöjd och matlagning; 2. *Lanthushållsskola* med utbildning i huslig ekonomi, matlagning, konservering, slöjd m. m.

Statsstip. upp till 35 kr. i månaden.

Prosp. och upplysn. rektor O. Ekelund, Svalöv Tel. 20

Alla socialt verksamma och i samhällsfrågor intresserade sprid broschyren

MODERSKAPSFÖRSÄKRING
av Olivia Nordgren. Pris 25 öre

Rekvireras från Morgonbris exp.

BORO HUS

betyder ypperlig
kontr.kvalitet, snabb
uppsättning och
sparade kostnader.

ÖNSKE- BYGGE

LANDSBRO TRÄVARUBOLAG, Landsbro

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

HOLLÄNDAREGATAN 7

Säljer till lägsta pris: Kontors- och städrockar, Kjolar, Jumpers, Pyjamas, Natllinnen, Underkläder, Strumpor.

MILITÄRLINNEHANDDUKAR TILL VRÅKPRIS!

Vi ha ett restparti av dessa omtyckta svenska handdukar, storlek 48x70 cm, 60 % hellinne, 12-skaft, liknande gamla sortens hemvävda dräll och nästan outslitliga, som vi trots stegrade priser, vråka bort till

Endast 39 öre pr st. + På några månader förra året sålde vi 20.000 24 st. minsta parti som exp. (48 st. franco). Full belåtenhet eller alla pengarna åter garanteras.

OBS.! Vi äro ensamförsäljare för dessa handdukar. De få ej förväxlas med utländska. Namnet är lagligen skyddat och efterapningur beivras. Varje duss-förpackning försedd med lagl. registrerat varumärke.

Men skriv i dag om Ni vill vara med om dessa otroligt billiga priser.

SMÅLANDS PARTILAGER, Jönköping 59 Tel. 380, 757.

FRAM FÖR
mera KAP-FRUKT i hemmen!

Varje vecka inkommer från Syd-Afrika färsk, välmognad Kap-frukt förpackad i svenska lådor.

Köp Kap-frukt med Eder hem

KAP-PÄRON
KAP-PLOMMON
KAP-DRUVOR
KAP-ÄPPLEN

*Finns i varje välsorterad frukt-
och livsmedelsaffär i hela landet.*

